

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 5, Sayı 50, Mart 2026

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren ASLAN, Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Ezgi KOÇYİĞİT, Filiz ARICIOĞLU, Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA, Gamze YILGIN, Melike KORDON, Merve KOÇ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nursel DEMİR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltilenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: Umudun Kadınları

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

İnstagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: Umudun Kadınları

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Amerika ve İsrail'in Filistin'den sonra İran'a savaş açmasını kınayarak başlayalım bu sayımıza. Rejim değişikliği gibi asılsız bir vaade kanmayan ve ülkeleri için mücadele eden İran'lı kadınlara selam olsun. Gelelim yazılarımızı tanıtmaya.

Kadınlar öldürülüyor, devlet korumuyor ve kadınların sesi yükseliyor. Fatmanur Çelik ler de bu kadınlardan ikisi. Yeni yazarımız Cemile Özeker, öylesine duygulu bir anlatımla ortaya koyuyor ki gerçekleri, öfkemiz daha da büyüyor. Yazının başlığı anlatıyor zaten olup bitenleri. 'Denizden Yükselen Kadın Çığılığı.'

Bu ülkede kadın haberlerini derlemek yürek istiyor. Bu kadar hak ihlalleriyle dolu haberlerin arasından yine umudu yeşertmeye çalışıyor Selvet Bayraktar Tokat hazırladığı, 'Kadının Güncesi' köşemizde. 8 Mart eylemlerini, Dardanel işçilerinin yaptığı eylemin farklı boyutlarını, Nasa'dan davet alan 17 yaşındaki bir genç kızın başarısını duyuruyor bizlere.

Engellilere nasıl yardım edileceği her zaman gündemimizde. Gerçekten siz de destek olmak istiyor musunuz? İşte Hande Keykubat, destek konusunu irdeliyor çarpıcı örneklerle ve ders niteliğindeki bir bir sıraladığı önerilerle, 'Bir Engelliye Rastlayınca' yazısıyla.

Geçen sayımızda Sennur Sezer'le ilgili bir haber yapmıştık. 'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde Sennur Sezer'i anmak istedik. Yeni yazarımız Sennur Sezer'in yakın arkadaşı Sevim Korkmaz Dinç, anılarıyla buluşturuyor bizleri. Yazıyı okurken, bitmesini istemeyeceğiniz duygulu anlar yaşayacağınızı tahmin ediyoruz. O halde ziyaret edelim 'Sennur Sezer, umut ve sevginin şairi' yazısını.

Bahar resmen geldi ama soğuk havaların etkisiyle fiilen gelemedi. Bahar temizliği sadece evlerde mi olur? Ülkemizin güzellikleri getirecek bir bahar temizliğine gereksinimi yok mu? Ebru Bozcuk, o çarpıcı ve bizleri geliştiren anlatımıyla, içimizde yapacağımız temizliği ele alıyor, 'Bahar Temizliği' yazısında.

'Arı Kovanı' köşemizde, Şule Sepin İçli, Kas Hastalıkları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Fatma Çoban'la konuşuyor. Umut arayan tüm izleyicilerimizi bu köşemize, 'Evde Otursun Anlayışına Direnen Kadın' yazısını okumak üzere davet ediyoruz.

Trend Yol gibi alışveriş siteleri hayatımızı kolaylaştırıyor. Fakat beklenmedik olaylar da yaşanıyor. Selvet Bayraktar Tokat, yaşadığı deneyimi ve araştırmaları sonucunda kazandığı mücadeleyi anlatıyor, 'Bir Alışveriş Deneyiminin Öğrettikleri' yazısında.

Menekşe Koçak, 'Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz' köşemizde, engelli ve yaşlı hizmetleriyle ilgili somut önerileri paylaşıyor bizlerle, 'Engelli Ve Yaşlı Hizmetleri Kurumu' yazısında.

Devletin eğitim kurumları bile güvenli değil. Kadın cinayetleri kurumlara da sıçradı. Devlet Fatmanur Çelik ler'in çılgınlıklarını duymuyor ama unutmamak ve unutturmamak gerekir. Emine Ortakaya, bu cinayetlerin arkasında yaşananları dile getiriyor, 'Kadın Ve Çocuk Yoklaması' yazısında.

Hangi diyet daha etkili? Yaşlanmayı ne hızlandırabilir? Bilimde ilerleyen kadınların durumları ne? Bu soruların yanıtları, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Bilim Dünyasında Bu Ay' köşemizde.

Adını yeni duyacağınız bir dille tanıştırıyor bizleri Filiz Ardanuç Küçükçaya. Korku konuşur mu? Korku ve şiddet dilinin yansımaları, 'Kadının Ana Dili' yazısında.

Günay Işık, kadın cinayetlerini doğuran neden ve sonuç ilişkisini ele alıyor, 'kadın Cinayetleri' yazısında.

Nursel Demir, EŞİK Platformunun kadın bakış açısını temel alarak bir yandan emek ve mücadeleleriyle hayatta kalan, bir yandan da sorunlarla boğuşan kadınların durumlarına değiniyor, 'Kimin Hayatı En Değerli?' yazısında.

Yayla Boztaş, baharın güzelliklerini fark etmenin yanında, yok olan doğa güzelliklerine, savaşların etkisiyle bir türlü gelemeyen bahara vurgu yapıyor, 'Bahar Gençliktir' yazısında.

Şule Sepin İçli, 'Çoğalalım Çoğaltalım' köşemizde, Pir Sultan Kültür Abdal Derneği Mamak Şube Başkanı Rukiye Kara ile söyleşiyor.

Emine Kamçı, orman yangınlarının yarattığı tehlikelere değiniyor. Yangınlar söndürüldükten sonra, var olan doğal güzelliklere dikkat çekiyor o akıcı betimlemesiyle, 'Patates Tarlası' yazısında.

Nurbanu Helvacıoğlu, umudun kadınlar açısından ne kadar önemli olduğunu, bir erkeğin gidişinin yaşamın sonu olmadığını anlatıyor, 'Bir Kadının En güçlü Yeri Umududur' yazısında.

Kırık Terazî Belgeseli kimi anlatıyor? Kadın Edebiyatçılar nelere karşı ayakta? Kadınların sesi hangi tiyatrodâ yükseldi? Adı Kadın Öykü Yarışmasında kimler ödül aldı? Bu soruların yanıtlarını, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde bularak sanatta harikalar yaratan kadınlarla bir kez daha gurur duyacağımıza inanıyoruz.

Yeni yazarlarımızdan Selma Erdel, tesadüfen karşısına çıkan dergimize çok ilgi duymuş ve bize bir yazısıyla katılmak istemiş. Çocukların telefon bağımlısı olmasında, ana-babaların rolünü anlatıyor, 'Sağlıklı Çocukların Temeli Sağlıklı Anne Babadır' yazısında.

Et sote yemeğini, tencerede yapanlar, bir de fırında deneyebilirler mi? 'Bugün Ne Yiyelim' köşemizde, Rahime Söylemez'den bir yemek tarifi geliyor, 'Fırında Et Sote' yazısıyla.

Ayşen Göreleli, 'Selvi Boylum Al Yazmalıım' köşemizde, çok etkileyici, çoğumuzu derinden sarsan 'İnsanın Kara Kutusu' öyküsüyle bizlerle birlikte.

Melike Kordon, 'Köpüklü Kahve' şiiriyle, 'Yüreğimize Taşanlar' köşemizde.

'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde haber olarak yer verdiğimiz, 'Aydın Şarkısı' köşemizdeki 'tuz' şarkısıyla sizlere veda edelim. 50. Sayımızı beğeni ve yorumlarımıza sunuyoruz.

Güzel ve umutlu günler görmek dileğiyle.

31 Mart 2026

DENİZDEN YÜKSELEN KADIN ÇIĞLIĞI

YAZAN: Cemile ÖZEKER

ozekerc@hotmail.com, cemileozeker2@gmail.com

Fatmanur ve küçük Hifa'nın hikâyesi yalnızca bir trajedi değil; kadınların yaşam hakkının nasıl korunamadığını gösteren acı bir toplumsal uyarıdır. Aynı günlerde bir öğretmen, Fatma Nur Çevik'in, şiddet sonucu hayatını kaybetmesi ise bu gerçeğin ne kadar yaygın ve yakıcı olduğunu gösteriyor. Kadın cinayetlerinden çocuk istismarına, laikliğin aşınmasından kadınların ekonomik bağımsızlığına kadar uzanan bu karanlık tablo karşısında; mor ve yeşil bir gelecek mümkün mü?

Bazen bir toplumun gerçek yüzü, en kırılgan olanların hayatına nasıl davrandığıyla ortaya çıkar. Kadınlar ve çocuklar bu kırılganlığın en görünür olduğu alanlardan biridir. Bir kadının yardım çığılığı duyulmadığında, bir çocuğun istismarı görmezden gelindiğinde ya da bir kadın şiddetten korunamadığında, mesele yalnızca bireysel bir trajedi değildir. Bu durum, aynı zamanda toplumsal ve siyasal bir sorunun göstergesidir.

Fatmanur Çelik ve küçük kızı Hifa İkra Şengüler, öğretmen Fatma Nur Çevik'in hayatlarını kaybetmeleri, Türkiye'de kadınların ve çocukların karşı karşıya kaldığı riskleri bir kez daha gözler önüne serdi. Bir annenin çocuğunu korumak için kapı kapı dolaşması, kurumlara başvurması, yardım istemesi ve bir öğretmenin öldürülmeden önce yaşadığı sıkıntıyı ilgililere bildirmesine rağmen koruma mekanizmalarının işlememesi; aslında yalnızca bir bireyin, bir ailenin değil, bir sistemin hikâyesini anlatıyor.

Bu hikâye bize şu soruyu sormak zorunda bırakıyor: Kadınların yaşam hakkını koruyamayan bir toplumda adalet nasıl inşa edilir?

Türkiye'de kadın cinayetleri çoğu zaman münferit olaylar ya da anlık öfke söylemleriyle açıklanmaya çalışılıyor. Oysa kadın örgütlerinin yıllardır ortaya koyduğu veriler, bu şiddetin sistematik bir karakter taşıdığını gösteriyor.

Kadınlar çoğu zaman; ayrılmak istedikleri için, kendi hayatlarına dair karar almak istedikleri için, ekonomik ve sosyal bağımsızlık talep ettikleri için öldürülüyor.

Bu nedenle kadın cinayetleri yalnızca bireysel suçlar değildir. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, cezasızlık kültürünün ve kadınların yaşam hakkının yeterince korunmamasının sonucudur.

Şiddetin görünür olduğu yer yalnızca ev değildir. Okulda, iş yerinde, sokakta ve hatta kamusal alanın her noktasında kadınlar şiddetle karşı karşıya kalabiliyor. Bu durum, kadınların yalnızca fiziksel güvenliğini değil, aynı zamanda kamusal hayata eşit katılımını da sınırlıyor.

Kadın hakları mücadelesi ile laiklik arasında güçlü bir bağ vardır. Laiklik yalnızca devletin din karşısındaki tarafsızlığını ifade eden bir ilke değildir; aynı zamanda bireylerin özgürlüklerinin güvencesidir.

Kadın özgürlüğünün temel güvencesi olan laikliğin zayıfladığı toplumlarda kadınların yaşam alanı daralır. Çünkü dini yorumlar çoğu zaman kadınların itaat etmesi, sabretmesi ve toplumsal rolünü sınırlaması yönünde kullanılabilir.

Laiklik; kadınların zorla evlendirilmemesi, çocukların dini yapıların denetimsiz ortamlarında istismara açık bırakılmaması, hukukun inanç kisvesi altında işlenen suçlar karşısında eşit ve kararlı davranması anlamına gelir.

Bu nedenle laiklik yalnızca bir anayasal ilke değil, aynı zamanda kadınların özgürlüklerinin ve yaşam haklarının önemli bir güvencesidir.

Ayrıca kapalı dini yapılar ve tarikatlar konusu Türkiye’de uzun süredir tartışılan bir mesele. Bu yapıların bazıları sosyal dayanışma alanları olarak görülse de denetim mekanizmalarının zayıf olduğu durumlarda kadınlar ve çocuklar açısından ciddi riskler ortaya çıkabiliyor.

Kadınların zorla evlendirilmesi, çocukların erken yaşta evliliklere ya da istismara maruz kalması gibi olaylar, bu yapıların şeffaflıktan uzak ve kapalı doğası nedeniyle çoğu zaman görünmez kalabiliyor.

Bu nedenle demokratik bir hukuk devletinde; tüm kurumların şeffaf olması, çocukların ve kadınların korunması için etkin denetim mekanizmalarının kurulması, sosyal hizmetlerin güçlendirilmesi büyük önem taşır.

Kadınların şiddet döngüsünden çıkabilmesinin en önemli yollarından biri de ekonomik bağımsızlıktır. Bu noktada da feminist iktisat literatüründe giderek daha fazla tartışmalara konu olan mor ekonomi kavramı dikkat çekmektedir.

Mor ekonomi; kadın emeğinin görünür hale gelmesini, bakım emeğinin toplumsal olarak paylaşılmasını, kadınların üretim ve karar mekanizmalarında daha fazla yer almasını hedefler.

Kadınların ekonomik hayata eşit katılımı yalnızca bireysel özgürlük açısından değil, aynı zamanda toplumsal kalkınma açısından da kritik önemdedir.

Aynı zamanda kadın hareketi ile çevre hareketi arasında da güçlü bir ilişki vardır. Bu da Yeşil Ekonomiyi ön plana çıkarır. Günümüzde dünyanın birçok yerinde kadınlar doğayı koruma mücadeleleri ile ön saflarda yerlerini almakta.

Yeşil ekonomi, doğayı koruyan, sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerini esas alan bir ekonomik yaklaşımı ifade eder.

Mor ve yeşil ekonomi birlikte düşünüldüğünde; doğayı koruyan, emeği görünür kılan, toplumsal eşitliği güçlendiren bir kalkınma modeli olarak ortaya çıkar.

Ortaya çıkan bu model de kadınların yalnızca korunması gereken bireyler olarak değil, toplumsal dönüşümün aktif öznesi olarak görülmesini sağlar.

Bir toplumun vicdan sınavı olan Fatmanur ve Hifa'nın hikâyesi yalnızca bir trajedi değildir. Aynı zamanda şiddete kurban giden Öğretmen Fatma Nur Çevik'in hayatını kaybetmesi ise bir tesadüf değildir. Bunlar birer uyarıdır. Kadınların ve çocukların korunamadığı bir toplumda adaletin tam anlamıyla var olduğunu söylemek mümkün değildir.

Kadınların yaşam hakkının güvence altına alındığı, çocukların istismardan korunduğu, laikliğin güçlü olduğu ve kadınların ekonomik olarak güçlendiği bir toplum ise mümkündür.

Bunun için güçlü sosyal politikalar, etkin hukuk mekanizmaları ve toplumsal farkındalık gereklidir.

Çünkü bir kadının çığılığı denizden yükseliyorsa veya bir kadın görevi başında şiddete kurban gidiyorsa, oralarda yalnızca ölüm değil, bilinmeli ki oralarda bir toplumun vicdan sınavı vardır.

Sonuç olarak; Fatmanur ve Hifa'nın hikâyesi yalnızca bir anne ile bir çocuğun kaybı değildir. Bu hikâye, kadınların çığılığını duymayan bir düzenin aynasıdır. Aynı şekilde, hayatını eğitime adanmış bir öğretmenin, Fatma Nur Çevik'in, şiddet sonucu aramızdan koparılması da bu karanlık tablonun başka bir yüzünü gösterir. Her kadın cinayeti, her istismar vakası bize aynı gerçeği hatırlatır: Sessizlik şiddeti büyütür, cezasızlık ise onu kalıcı hale getirir. Bu yüzden bugün yapılması gereken şey yalnızca yas tutmak değil; kadınların yaşam hakkını, çocukların güvenliğini ve laik bir hukuk düzenini kararlılıkla savunmaktır. Çünkü bir kadının çığılığı denizden yükseliyorsa, aslında bir toplumun vicdanı su yüzüne çıkıyordur.

KADININ GÜNCESİ MART

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli takipçilerimiz, bahar aylarına girmeye hazırlanırken biz kadın mücadelesiyle ilgili haberleri sizlere ulaştırmak için çalışmaya devam ediyoruz.

Önce Başlıklar:

- 8 Mart'ta Binlerce Kadın Kadıköy'de Yürüdü
- Hataylı 17 Yaşındaki Öğrenci Nasa'dan Davet Aldı
- Direnen Dardanel İşçisi Kadınlar, 8 Mart'ta Da Ayakta:

- Tehdit Sadece Yakın Çevreden Gelmiyor, Israrlı Takip Bunun İçerisinde: Sessiz Şiddet!
- Çeşme’de Kadının İnsan Hakları Eğitimi
- Cezayir’de Yeni Seçim Yasası Tasarısı: Kadın Temsili Düşürülecek

8 Mart’ta Binlerce Kadın Kadıköy’de Yürüdü

8 Mart kadın Platformunun çağrısıyla 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde **Kadıköy** Boğa’da toplanan binlerce kadın ve LGBTİ+, İskele Meydanı’na yürüdü.

Kadınlar, saat 13:00’te başlayan yürüyüşte "Yoksulluğa, şiddete, sömürüye ve savaşa karşı kadınlar isyandayız" pankartı açtı. Eylemde, "Fatma Nur ve Hifa'ya ne oldu?", "Yoksulluk ve şiddet kaderimiz değil", "Aile yılı değil, **mücadele** yılı; katledilen kız kardeşlerimiz için buradayız", "Bizlere zammın ‘z’sini vermeyenlere karşı mücadelemizin mirasıyla geldik", "Bahar Taş’a ne oldu?", "İstismarcıları koruyan karanlık düzene karşı mücadelemiz var" ve "Kadın cinayetleri politiktir" yazılı dövizler taşıdı. Basın açıklaması öncesi katledilen ve ölümü şüpheli olan kadınların aileleri söz aldı. İzmir’de öldürülen Ceyda Yüksel’in annesi Filiz Demiral, "Bu 8 Mart'ta umut ediyorum ki bir kadın daha öldürülmesin. 6 yıldır kızımın kanı yerde kalmasın diye adalet mücadelesi veriyoruz" dedi. Van'da kaybolduktan 18 gün sonra cansız bedeni bulunan üniversite öğrencisi Rojin Kabaiş için kurulan Rojin için Adalet Komisyonu da açıklama yaptı. Açıklamada, "Rojin için adalet istemekten vazgeçmeyeceğiz. Cezasızlık düzeniyle barışmayacağız. Şüpheli bir biçimde aramızdan alınan bütün kadınlar için mücadelemizi sürdürmeye devam edeceğiz. Gerçek adaleti sağlayacağız" dendi.

Ardından yapılan basın açıklamasında, kapitalist ve emperyalist sisteme meydan okudukları belirtilerek, şu ifadelerle yer verildi:

“Biz kadınlar yoksulluğa, şiddete, sömürüye ve savaşa karşı isyandayız. Eşit, özgür ve güvenceli bir yaşam için mücadele ediyoruz. Açlık sınırın altında ücretler, hayat pahalılığı ve artan vergilerle yoksulluğa mahkûm ediyoruz. Bütçeler ise emekçilerden ve kadınlardan kısılarak faiz ödemelerine, Yap İşlet Devret projelerine ve savaşa aktarılıyor. Aile ve iş yaşamının uygunlaştırılması adıyla kadınlar arasında esnek ve güvencesiz çalışma yaygınlaştırılıyor. Yoksulluk derinleşiyor. Yaşlı, hasta, engelli ve çocuk bakımıyla ev içi emek daha da büyüyor. Kadınlar, özellikle genç kadınlar artan kiralarla aile evlerine daha da mahkûm hâle geliyor. 2025 yılında Türkiye’de 294 kadın erkekler tarafından öldürüldü. 297 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulundu. O bir gecede feshedilen İstanbul Sözleşmesi vardı ya,

onun standartlarına göre Türkiye’de yaklaşık 4 bin 200 sığınma yeri olması gerekiyor ama bu sayı sadece 150. Yaklaşık her 11 bin 400 kadına yalnızca bir sığınma yatağı düşüyor. Oysa kadınlar en çok aile içinde öldürülüyor. Kadın cinayetlerin yüzde 65’i evde gerçekleşiyor. Kadınlara ‘Aileyi koru’ diyenler, şiddetten kaçabilecekleri mekanizmaları kurmuyor. Asgari ücreti açlık sınırın altında bırakan iktidar, öte yandan Türkiye’de toplam doğurganlık hızının 1,5’in altına düşmesinden yakınıyor. Sermayenin ucuz iş gücü arayışının nüfus planlaması olarak sunulmasını, kadınlara ve çocuklara güvenli bir gelecek vadetmeyen bu sistemin Aile Yılı programını kabul etmiyoruz. Aile Yılı değil, mücadele yılı.

Hataylı 17 yaşındaki öğrenci NASA'dan davet aldı

Hataylı 17 yaşındaki lise öğrencisi Ayşe Naz Kara, ABD’nin Houston kentinde düzenlenen Uluslararası Copernicus Olimpiyatı’nda Doğa Bilimleri alanında “Absolute Winner” unvanını kazanarak dünya birincisi oldu. İlk aşamada yöneltilen tüm soruları eksiksiz ve doğru yanıtlayan Kara, bu üstün performansının ardından dünya finallerine 2 bin dolarlık tam bursla davet edildi. NASA ve Rice Üniversitesi iş birliğiyle gerçekleştirilen final etabında da başarısını taçlandıran genç yetenek, mutlak birinci olarak adını zirveye yazdırdı. Madalyasını bir NASA profesörünün elinden alırken Türk bayrağını gururla açması ise salonda duygu dolu anlara sahne oldu. Ayrıca UNICEF tarafından Türkiye’den seçilen 14 BM Genç Lideri arasında yer alan Ayşe Naz Kara, bu büyük başarısıyla hem ülkesine hem de yaşlılarına ilham kaynağı oldu. “Dünya birincisi olmak hem çok şaşırtıcı hem de inanılmaz bir his,” sözleriyle duygularını dile getiren Kara, azmin ve inancın sınır tanımadığını bir kez daha gösterdi.

Direnen Dardanel İşçisi Kadınlar, 8 Mart’ta Da Ayakta:

İstanbul Dudullu’da faaliyet gösteren Dardanel’de küçülme gerekçesiyle işten çıkarılan kadın işçiler, tazminat hakları için başlattıkları direnişi 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde İstanbul Kadıköy’deki kadın yürüyüşünde sürdürdü. “Evde, işte, sokakta. Kadın mücadelesi her yerde, el ele olacak” diyen kadın işçiler, ortak mücadele çağrısı yaptı.

Şubat ayında yaklaşık 350 kadın işçinin işten çıkarıldığı fabrikada, 50 kadın emekçi haklarını almak için fabrika önünde direnişe geçti.

İşçiler, işten çıkarılırken kıdem ve ihbar tazminatlarının taksitler halinde ödeneceğinin söylendiğini ancak ilk taksitin ardından ödemelerin yapılmadığını belirtiyor. Şirketin kendi verilerine göre bünyesinde 1657 kadın çalışan bulunuyor.

Direnişin beşinci gününe denk gelen 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Kadıköy'deki yürüyüşten seslenen işçiler hem tazminat haklarını hem de fabrikada maruz kaldıkları baskıyı gündeme taşıdı. İşçiler, çalışma sürecinde yoğun üretim baskısı ve mobbinge karşı karşıya kaldıklarını ifade etti. İşten çıkarılan işçilerden Hanife, "Tazminat haklarımız için çıkışlarımız imzalatıldı ama Kasım ayından beri işten çıkarılan birçok işçi parasını alamadı. Sadece ilk taksitler yatırıldı, diğerleri ödenmedi" dedi.

Fabrikadaki çalışma koşullarına da değinen Hanife, üretim hızının sürekli artırıldığını belirterek "Sürekli 'Hadi çabuk olun', 'Niye duruyorsunuz?' gibi sözlerle baskı kuruluyordu. İnsan sonuçta, bir noktadan sonra yoruluyor" diye konuştu. Kadınların dayanışmasına vurgu yapan Hanife, mücadeleyi sürdüreceklerini belirterek "Kadınlar el ele verdiğimiz sürece yenemeyeceğimiz hiçbir şey yok. 50 kişi direniyoruz ama üç kişi de kalsak direneceğiz. Gerekirse tek başıma da Dardanel'in önünde mücadele etmeye devam edeceğim" dedi.

Tehdit Sadece Yakın Çevreden Gelmiyor, Israrlı Takip Bunun İçerisinde: Sessiz Şiddet!

Son dönemde ısrarlı takip, kadınlara yönelik şiddetin görünmeyen ancak giderek yaygınlaşan biçimlerinden biri olarak öne çıkıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK), "İstatistiklerle Kadın 2025" verileri de bu gerçekleri ortaya koydu. Verilere göre, ısrarlı takibe maruz kalan kadınların yüzde 39.6'sı bu davranışın "yabancı biri" tarafından gerçekleştirildiğini belirtirken yüzde 32.1'i eşi, eski eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafından takip edildiğini ifade etti. Sosyal çevreden gelen ısrarlı takip oranı ise yüzde 19.9 olarak kaydedildi.

Avukat Süreyya Kardelen Yarı, "Israrlı takip 2022'den beri Türk Ceza Kanunu'nda ayrı bir suç olarak tanımlanıyor. Daha öncesinde ısrarlı takip bir suç olarak sayılmadığı için 'ısrarlı takip' kavramına giren eylemlerle ilgili kadınlar ya da mağdurlar gidip şikâyetçi olduğunda savcılık takipsizlik kararı verebiliyordu. Suç olarak girmesine vesile olan da yine kadın mücadelesi.

Kadınların senelerdir bu konuyla ilgili hem uluslararası hukuk bağlamında hem de ulusal hukuk bağlamında yaptığı kamuoyu çalışmaları, aslında feminist mücadelenin ürünüdür" dedi. "Israrlı takip dediğimiz suç, takibi şikâyete bağlı bir suç" diyen Yarı, "Bu konuyla ilgili mağdurların beyanının yanında elinde varsa delillerinin sunulması da çok önemli. Çünkü bunun ısrarlı takip olup olmadığını savcılar ve hâkimler değerlendirirken bir süreklilik

olup olmadığına bakıyor” ifadelerini kullandı. “Bize yapılan eylemin içeriğinde tehdidin, hakaretin, tacizin veya başka ibarelerin olmasına gerek yok” diyen Yarlı, “Bunu kişi sürekli yapıyorsa, ısrarla bunu devam ettiriyorsa, bizden herhangi bir cevap ya da yanıt almadığı halde veya o hayır ret yanıtını aldığı halde devam ettiriyorsa artık biz ‘Burada bir ısrarlı takip var’ diyoruz. İsrarlı takibi de sadece fiziksel takip olarak nitelendirmiyoruz. O yüzden aslında kadınların dijital mecralar üzerinden maruz kaldıkları siber saldırılarının birçoğu da ısrarlı takip kavramına girebiliyor. Birine hiç cevap vermediğiniz halde o kişinin sürekli mail atması da buna girer, sosyal medyanın herhangi bir mecrasından mesaj atması, yazması da buna girer veya sürekli üçüncü kişileri araya devreye sokarak sizle iletişimde kalma, iletişim kurma çabası da buna girer” dedi.

Yarlı, sözlerini şu şekilde noktaladı: “Böyle bir durumda delillerle beraber en yakın karakola gidip şikâyetçi olabilirler ve gerekirse o müracaat savcılığından veya karakoldan 6284 sayılı kanun kapsamında ekstra bir faile karşı uzaklaştırma isteyebilirler. Şikâyetçi olmak istemeyip faile karşı bir uzaklaştırma kararı alabilirler. Bunu da aile mahkemesinden, savcılıktan, yakındaki bir karakoldan veya bunlara ulaşamıyorsa valilikten ya da kaymakamlıktan talep edebilirler.”

Çeşme’de Kadının İnsan Hakları Eğitimi

Çeşme Belediyesi, Kadının İnsan Hakları Derneği ve İzmir Kadın Dayanışması Derneği iş birliğiyle yürütülen Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP) başarıyla tamamlandı. Programı bitiren katılımcılar, Çeşme Belediye Başkanı Lâl Denizli ile kahvaltıda bir araya geldi. Toplam 16 hafta süren eğitimlere birlikte başlayan 25 katılımcının tamamının programı başarıyla tamamlaması, kadınların hak temelli güçlenmesi adına önemli bir kazanım olarak öne çıktı. Eğitim süreci boyunca kadınların insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve dayanışma konularında bilgi ve farkındalıklarının artırılması hedeflendi.

Toplantıda konuşan Başkan Lâl Denizli, “Sizlerle bir arada olmak ve bu süreçte birbirimizi nasıl güçlendirdiğimizi görmek çok kıymetli. Kendi haklarınıza sahip çıktığınız, eşit ve özgür bir toplum için güçlendiğiniz önemli bir eğitim yolculuğunu tamamladınız. Hepinizi yürekten kutluyorum. Dilerim attığınız bu adımlar başka kadınlara da ilham olur; Çeşme’de ve ülkemizde kadın dayanışmasını birlikte daha da büyütürüz” dedi.

Başkan Denizli, bu sürecin hayata geçirilmesinde emeği geçen Kadının İnsan Hakları Derneği ve İzmir Kadın Dayanışması Derneğine, tüm eğitmenlere ve belediye çalışanlarına teşekkür ederek, Çeşme Belediyesinin kadınların eşit ve özgür bir toplumsal yaşamda daha

güçlü yer almasını destekleyen çalışmalarını kararlılıkla sürdüreceğini vurguladı. Çeşme Belediyesi Kadın ve Aile Müdürlüğü, katılımcıların yüksek memnuniyet duyduğu KİHEP eğitiminin ardından kadınlara yönelik bilgi ve farkındalık eğitimlerinin çeşitlendirilerek devam edeceğini duyurdu.

Cezayir’de Yeni Seçim Yasası Tasarısı: Kadın Temsili Düşürülecek

Cezayir Parlamentosu’na sunulan yeni seçim yasaı tasarısı, kadınların listelerdeki temsil oranını eşitlik sisteminden üçte bire düşürmeyi öneriyor. Tasarı, kadınların siyasi hayatta elde ettiğı kazanımların geriye götürüleceğı yönünde tartışmalara yol açtı.

Yeni düzenleme, 2021’de uygulanan parite sisteminin yerine geçiyor ve kadın temsilinin üçte bire indirilmesini öngörüyor.

Tasarı ayrıca, -Siyasi partilere listeleri düzenleme konusunda daha fazla esneklik tanıyor,

-Adaylık için gerekli imza sayısını azaltıyor,

-Her listede yer alacak aday sayısını seçim çevresindeki sandalye sayısının üzerine çıkarıyor.

Hükümet, tasarının seçim sürecinin etkinliğini artırmayı ve listeler içindeki rekabeti güçlendirmeyi amaçladığını belirtti. Kadın örgütleri ve bazı eski milletvekilleri, öneriyi “dengeli siyasi katılım ilkesinden geri adım” olarak değerlendiriyor. Tasarıyı destekleyenler ise eşit temsil uygulamasının sahada somut sonuç vermediğini savunuyor; son seçimlerde seçilen kadın sayısının düşük kaldığını örnek gösteriyorlar.

Gelecek sayımızda kadınlara dair yeni gelişmeleri sizlerle paylaşmak üzere umutla kalın.

24.03.2026

BİR ENGELLİYE RASTLAYINCA

YAZAN: Hande KEYKUBAT

hkeykubat@gmail.com

Bir gören bir kör görmeyegörsün, hemen başlar şikâyete, başlar sızlanmaya: "Kardeşim geçen gün de senin gibi biriyle karşılaştım, karşıya geçirmek istedim, bana çok kızdı yahu! Oysaki benim art niyetim yoktu. Evli barklıyım, öğrenciyim, babayım (farklı mazeretler).

Neden bana bu kadar kızdı anlamıyorum..." Ben de neden kızmış olabileceğine dair o kişiyle fikir alışverişinde bulunmayı tercih ederim. Bugün de bindiğim bir takside taksici aynı şikâyetle bulundu. "Ben üniversitede okurken üniversitedeki görme engellilerden birini karşıya geçiriyordum, bana çok güçlü tepki verdi. Halbuki ben de öğrenciydim ve kötü bir niyetim yoktu..." Bunun üzerine ben de sordum. "Peki siz ona yardım etmeden önce onunla konuşarak iletişim kurmaya çalıştınız mı, yoksa teklifsizce gidip ona dokundunuz mu?" Bereket versin dürüst davrandı taksici: "Evet konuşmadan dokundum. Ama kötü niyetli olmadığımı anlamalıydı. Üniversitede kim ona kötülük yapabilirdi ki!" Ben de bu durumda defalarca söylemekten bıkmadığım şeyi yineledim: "Engelli olmayan bir insana gidip teklifsizce dokunabilir miydiniz? Ya da tanımadığımız bir kişi siz farkında değilken gelip size teklifsizce dokunsa boş bulunmaz mıydınız? O görme engellinin kızması normal, çünkü engelli de olsa, ona gidip konuşmadan, yardıma ihtiyacı olup olmadığını bile sormadan dokunmanız yanlış olmuş. Boş bulunmuş olabilir, ya da kendisine saygısız davranıldığı için kızmış olabilir..." Adam anlamış göründü ama yolda yine bir kör görse nasıl davranır bilmem... Bazen yollarda ya da sosyal ortamlarda bize uygunsuz davrananlara kızıp kızmamamız gerektiği konusunu biz engelliler de bir araya geldiğimizde tartışırız... Çoğu engelli, uygunsuz da yardım etseler insanların iyi niyetlerinin takdir edilmesi ve onlara kızılmaması gerektiği düşüncesini benimser. "Biz kızarsak, yardıma bizden daha fazla ihtiyaç duyan engelliye kimse yardım etmek istemez" klişesini de pek çok engelli tekrarlar. Kendi engelsiz ebeveynlerimiz, akrabalarımız, arkadaşlarımız ya da toplumda ilişki kurduğumuz diğer engelsiz kişilerin dayattığı bu sağlamcı yaklaşımla hayatımız boyunca o kadar fazla kuşatılıyoruz ki, ben engelli insanların bu tür düşüncelerini anlayabiliyorum. Ama anlıyor olmam, bu düşüncelere katıldığım anlamına gelmiyor elbette... Aramızdaki tartışmalarda hep tekrarladığım savı buraya da aktarayım... Bir insan bir engelliye nasıl yardım edeceğini bilmeyebilir. Üstelik yardım etme yöntemleri, farklı engel grubuna mensup kişiler arasında, hatta aynı engel grubuna mensup farklı kişiler arasında bile değişiklik gösterebilir çünkü herkesin almak istediği ya da alması gereken yardım farklı olabilir... Benim yardım istediğim bir konuda bir başka kör yardım istemeyebilir... Tam da bu nedendir ki, bireysel ilişkilerde her şeyden önce önemli olan, iletişim kurmaktır. Konuşmak, sormak, hatta bilmediğini kabul edip öğrenmeye istekli olmak... Kendisine saygı duyulduğunu, ciddiye alındığını, iletişimin bir tarafı haline getirildiğini hisseden bir birey kendini mutlu ve özgüvenli hissedecek, bu nedenle de artık kızmayacaktır. İster engelli olsun ister engelsiz, ister çocuk olsun ister yetişkin, ister erkek olsun ister kadın, hiçbir birey üsttenci, saygısız, pasifleştirici, tutsaklaştırıcı davranışları sırf o saygısız kişi iyilik yapmaktan caymasın ya da motivasyonu bozulmasın diye sineye çekmemeli, o kişiyi kendisine yapılan kaba muameleyi hak etmeyecek yumuşak muamelelerle ödüllendirmemelidir bence. Benimle konuşmadan gelip beni çekiştiren, bana arkadan sarılan, kucağına almaya çalışan ya da kolumu sıkın kimseye kibar davranmam ben. Bana nasıl yardım edebileceğini bilmediği için değil öğrenmeye çalışmadığı için, benimle konuşmadığı, bana desteğe ihtiyacım olup olmadığını sormaya bile tenezzül etmediği için, kendi hayırsever bakış açısıyla, benim bedenimin bir mahremiyeti olabileceğini göz ardı ettiği için, beni bir hayır, bir yardımseverlik nesnesi olarak kullanmaya kalktığı için, benim beden bütünlüğümü, özsaygımı, haysiyetimi sırat köprüsü yaparak üzerine saygısızca basıp geçtiği için kibar davranmam. Sırf ben kibar davranmadım diye başka bir engelliye yardım etmekten mi cayıyormuş, caysın kardeşim! Önce engelli de olsa bir bireye saygı göstermesi, biraz zahmetli olabilirse de onunla iletişim kurması gerektiğini öğrensin... Gerektiğinde nasıl yardım edebileceğini biz ona seve seve, sabırla ve nezaketle

öğretiriz o zaman... Ama nezaket görmek isteyen, saygı ve nezaket gösterecek ve bizi istediği zaman kafasını sevebileceği tatlı bir evcil hayvan gibi görmeyecek...

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

Sennur Sezer, umut ve sevginin şairi

YAZAN: Sevim KORKMAZ DİNÇ

sevimmorkmazdinc@gmail.com

Sevgili Sennur artık aramızda yok. Yağmurlar yağdı, karlar kapladı ortalığı, ağaçlar yeniden çiçeğe durdu. Baharı ve yazı severdi ama sevmediği tek mevsim, kışı. Yoksul evlerde yanmayan sobaların etrafında ısınmaya çalışan çocuklar üşümesin diye sevmezdi kışı. Yoksul evlere konuk olur, dostlukla kucak açardı. Kaç kez davet edildiği şehirlerde otelde kalmak yerine yoksul işçi evlerinde bir tabak aşa sevgiyi katık ettiğini, çocukların gözyaşlarını sildiğini bilirim. Yüreğinin bütün çocukları kucaklayacak kadar büyük olduğunu da.

“Çocuklarımdır
Bütün çocukları dünyanın
Evet kaygılıyım
Çocuklarım için
Korkmasınlar isterim
Çalmışından kapının (İfademdir)”

Bilgisayarın başına her oturuşumda ona kaldığımız yerden yeniden yazmak istiyorum: Nasılsın, iyi misin? Neler yazıyorsun? Elindeki dosyayı bitirdin mi? Yazımı beğendin mi? Sennur’dan uzaklardaymış gibi bahsetmek, ortak anılarımızdan konuşmak, benim için hala zor... Bazı insanlar vardır, ilk gördüğün anda bir sıcaklık kaplar içini, onu aynı aileden gelmiş gibi kucaklamak istersin. Oysa bilirsin, aile denilen bağlar kuvvetli ve kutsal değildir. Yoldaşlık ve duygudaşlık onlardan çok daha güçlüdür. Sennur benim için; yan yana durup sessizliği paylaşmak, gülümsemek, konuştuklarının başka bir anlama çekilmeyeceğini bilerek anlatmak demektir. Dünyaya dair, insana dair, kadına dair, sevgiye ve nefrete dair ne varsa... Paylaştıkça çoğalmak, çoğaldıkça güzel bir dünyaya olan inançla yürümek, dostluk, arkadaşlık, yoldaşlık. Ve hepsinden de öte kendisiyle yüzleştiği, sesinin gür çıktığı şiirinden gelen güçle geleceğe umutla bakabilmek, güçlenmek, demektir.

“(…) Zor günler yaşadım /Utanmam anmaktan /Çirkindim yoksuldum arkadaşsızdım /Kocaman sözler iri göğüsler hantallıktı simgem /Utanmam/Ama akşamları /Bu boşunalık

duygusu kapıyı çalmadan...” (Gecekondu)

Bugün gene yanı başımda. Gülümsüyor. Umutla bakıyor... Yaşama sevincini, yazma isteğini, iyi dileklerini gönderiyor... Bazen aklınızda söyleyecek bir sürü şeyiniz varken diliniz tutulu verir ya, işte şimdi öyleyim. Ona söyleyecek o kadar çok sözüm var ki... Barış mitinginde olanlardan, Ankara Gar katliamından, sivil halka açılan ateşten, kıyımdan, her gün gazete sayfalarına düşen tecavüz haberlerinden ve son günlerde sahneye konulan oyunlardan konuşmak isterdim. Kahverengi gözlerinde bir damla yaş olurdu. Sonra, başını hafifçe yana eğip anlatırdı: eski günlerden, gelecekten. Boşunalık duygusu içimi sarmadan umutla dolardı içim.

1967 yılında arkadaşı yazar Adnan Özyalçın ile evlendi; iki çocukları oldu. 1977’de üçüncü şiir kitabı Dirençi, 1979’da çocuklar için yazdığı Gerçeğin Masalı yayımlandı. 1982 yılına kadar çeşitli yayın evlerinde ve ansiklopedilerde düzelticilik ve metin yazarlığı yaptı. Çalışmalarını başta Günlük Evrensel ve Evrensel Kültür olmak üzere çeşitli gazete ve dergilerde yazarak, belgesel anlatılar hazırlayarak sürdürdü. 7 Ekim 2015 Çarşamba günü İstanbul’da öldü.

“Kimse öldüremez bu boşunalık duygusunu
Soğan doğru kıyma koy ateşi kıs
Ateşi kıs pirinçler diri kalsın
Salçalı pilavlar votkalar kahkahalar (Akşam Türküsü)”

Sevgili Sennur, bugünlerde etrafımızı saran boşunalık duygusu daha da artıyor. Özellikle bilerek ve isteyerek, iktidarların ürettiği politikalar insanı boşunalık duygusuna sürüklüyor. Erkek egemen sistem, kadınların kendi tarihini öğrenmesinin, eleştirmesinin ve yeniden üretmesinin önüne engeller koyuyor. “Hadi kendini yen hadi kendini,” diyen sesini özlüyorum.

Bir gece etkinlikten sonra katıldığımız yemekte, bir iki kadeh de rakı içince, farkında olmadan bir şarkı mırıldanmaya başlamıştım. Yanı başımda oturuyordun. “Bu şarkının sözlerini kim yazdı, biliyor musun?” dediğinde şaşırdığımı hatırlıyorum. “Bilmiyorum,” diye yanıtlarken şarkıyı mırıldandığım için utanmıştım. Gülümsedin. Ortak bir suça katılırcasına, “Ben” dedin.

“Gurbet içimde bir ok, her şey bana yabancı / Hayat öyle bir han ki, acı içimde hancı /

Sevmek korkulu rüya, yalnızlık büyük acı /Hangi kapıyı çalsam, karşımda buruk acı / Yıllar yılı gönlümde bir gün sabah olmadı /Bu ne bitmez çileymiş, neden hâlâ dolmadı /Sevmek korkulu rüya, yalnızlık büyük acı. /Hangi kapıyı çalsam, karşımda buruk acı.”

Şarkının içimi yakan yalnızlık duygusu, hayat karşısındaki sitemkâr yakarışı gözlerimi yaşartırdı. Gecekonuda yoksulluk içinde geçen yaşantımın özetini bulurdum şarkıda. Bu konuşma dostluğumuzun başlangıcı oldu. Onu ne zaman görsem ne zaman yan yana gelsek, dile gelmemiş anılar dökülürdü dudaklarımızdan.

Bir gün Konya TÜYAP Kitap fuarında “Savaş ve Kadın” konulu paneldeydik. Sona yaklaşırken bir anısını paylaşmıştı. Ve gözlerinden sıcak gözyaşları dökülmüştü. Yüreği tüm yiğitliğine karşı koyarcasına kanıyordu.

“Ben Sennur. Hep güçlü görünmek zorunda kaldım. Bir gün telefon çaldı. Çok iyi tanıdığımız bir yazar arkadaş arıyordu. Hesap sorar gibi, Adnan’a ne yaptın, dedi. Şaşırmıştım. Hiç yazısı çıkmıyor, muhakkak bir şey yaptın ona dediğinde, telefonu yüzüne kapatmamak için zor tuttum kendini. Hiç kimse bana, neden yazamıyorsun, diye sormazken, Adnan için suçlanıyordum.”

Sesi titremişti. İçinde, tüm dünyaya başkaldıran kadının içinde bir yaraydı bu. Söylenmeyen, dile getirilemeyen. Bağışladı mı, unuttu mu sormadım, sormadım. “Yürek öğrenir mi bağışlamayı / Kaç yılda unuttur anımsamayı” dizelerinde dile getirdiği gibi bağışlamayı ve unutmayı hep bize sordu. Bizden bir yanıt bekledi.

Yayın dünyası “emek sömürüsü” üzerinde yükselir. Demokrasi ve özgürlük mücadelesinin önde gelen sanatçıları ve yazarları, bile bile bu çarkın içinde dolanır durur. Emek ve sömürü üzerine binlerce sayfanın yazarları kırmak için uğraşsa da döngüyü, geri bırakılmış halkın bilinçlenmesi mücadelesi ön plana çıkar... Sennur, onlarca kitabının yayınlanmasına, dergi ve yayınevlerinde çalışmasına karşın, yoksulluğun acısını çekti hep.

Bu öyle bir yoksulluktu ki, onu şiire daha çok zaman ayırmaktan uzaklaştırdı. Birbirinden değerli araştırma kitapları, biyografiler yazsa da,

“Sözcüklerin tınısı yok, Hıştırdamıyor, karşılıksız ve kalp. Yüreğim kıskanacağım şiirler istiyor.” diyerek şiire olan tutkusunu dile getirdi. Ama kıskanacağı şiirler yazmak yerine birçok araştırmaya imza atmak zorunda kaldı. Bu çalışmaların hepsi birbirinden değerli olsa da şiir onun için soluk aldığı yerdı. Şiirlerinde içindeki sevgiyi, kocaman insan sevgisini

paylaştı. Pişmanlıklarını, kırgınlıklarını, yoksul çocukların çaresizliğini, kadınların günlük yaşamlarını dizelerine taşıdı, umut verdi. O direncin ve umudun şairiydi. İnandığı gibi yaşadı, inandığı gibi yazdı.

“Satın alınmış düşleri, bıkip fırlattığınızda

Ardınıza bakmayın

Oradayım.

Ay ışığında bir öpüşme düşü,

Eskitilmiş bir kadife bluz, sim işlemeli

Ve yenilenen balayı, dantel askılı

Yaramaz işime... ben üşüyorum.

Sıcacık bir şey gereken

Düşlerime.

Yarım bırakılmış çorba,

Geri çevrilmiş biftek ve ihanet yabancı bana (Başkalarının Eskilerini giyenlerin Şarkısı)”

Şimdi gün doğuyor masama... Birazdan sözcüklerle kalabalıklaşacak odam. Bileceğim ki o da günü selamlıyor masasının başında. Çok uzaklardan gelen bir mektuba yanıt verecek. “Yazmalısın... Yazdıklarını bir solukta okudum” diyecek ve ekleyecek:

“Kim duyar sesini haykırırsan

Gücünü tüketme

Dayan bir sınav bu

G ü l ü m s e” (Sennur Sezer, Direnç Doğuran Kadın)

Özgeçmiş:

(12 HAZİRAN 1943/ 7 EKİM 2015)

12 Haziran 1943 yılında Eskişehir’de doğdu. İlk şiiri 1958’de lise öğrencisiyken yayımlandı. 1959’da İstanbul Kız Lisesinin ikinci sınıfından ayrılıp Taşkızak Tersanesi’nde çalışmaya başladı. İlk Kitabı Gecekondtu 1964 yılında yayımlandı. Şiir, deneme, anlatı, inceleme türlerinde çok sayıda eser verdi. Gerçek ve müstear isimle özellikle Yeşilçam’a çok sayıda senaryo yazan; çeşitli ansiklopedi ve antolojilerin oluşturulmasında payı bulunan sanatçı Emek Partisinin kurucuları arasındadır. İşçilerin, emekçilerin, kadınların her türlü hak arama, grev gibi eylemlerine destek verdi.

Şiir Kitapları

<ul style="list-style-type: none">• Gecekondular (1964)• Yasak (1966)• Direnç (1977)• Sesimi Arıyorum (1982)• Kimlik Kartı (ilk üç kitap, 1983)	<ul style="list-style-type: none">• Bu Resimde• Afiş (1991)• Kirlenmiş Kağıtlar• Bir Annenin• Dilsiz Dengb• Akşam Haber• İzi Kalsın (20
---	---

Diğer Eserleri

<ul style="list-style-type: none">• Keloğlan ile Köse (Masal, Adnan Özyalçın ile)• Şiir Gündemi (denemeler 1995)• İstanbul'un Taşı-Toprağı Altın (İstanbul folkloru Adnan Özyalçın ile birlikte) (1995)• Anadolu'dan Öyküler Adnan Özyalçın ile (1995)• Pencereden Bakan Çocuk (Çocuklara şiirler) (1995)• Türk Safosu Mihri Hatun (Belgesel Anlatı 1997)• Osmanlı'da Fal ve Falnameler (1998)• Ekmek Kavgası / Emek Öyküleri 1 (öykü seçkisi Adnan Özyalçın ile birlikte) (1998)• Grev Bildirisi / Emek Öyküleri 2 (öykü seçkisi Adnan Özyalçın ile birlikte) (1998)• Motorize Köleler/Emek Öyküleri 3 (Öykü Seçkisi Adnan Özyalçın ile birlikte) (1999)	<ul style="list-style-type: none">• DokumacınınÖzyalçın ile birlikte• Hasır Ören P• Az Masraflı v• Nazım, Dünbirlikte2002)• Masal Evi Ac• Bir Zamanlar• Binbir Gece• Şahmaran (ha• '68'in Edebiy• Öyküleriyleile,2010)
--	--

Ödülleri

- 1980 Kadınların Sesi Dergisi'nin 8 Mart Ödülü (Kadınlara yönelik yazıları ve şiirleri için)
- 1987 Halil Kocagöz Şiir Ödülü (Bu Resimde Kimler Var ile)
- 1990 Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Ödülü (Keloğlan İle Köse ile)
- 1998 Pir Sultan Abdal Dernekleri Edebiyat Ödülü (Şiiri alanlara taşıdığı için)
- 2000 Oğuzkaan Koleji Şiir Ustaları Ödülü
- 2000 Yunus Nadi Şiir Ödülü (Kirlenmiş Kağıtlar ile)
- 2009 (Ş.Avni Ölez Şiir Emeği Ödülü)

- 2012 Pen Türkiye Şiir Ödülü

22 Mart 2026

BAHAR TEMİZLİĞİ

YAZAN: Ebru BOZCUK

Ebrubozcuk@hotmail.com

Bahar temizliği sadece perde yıkama, çekmece dolap düzenleme, uç bucak toz alma gibi geleneksel bir eylem planı olarak kalmamalı kanaatimce.

Esas bahar temizliği gönlündeki kışlıkları kaldırarak başlamalı.

Uzun kış gecelerinin üzerimize bıraktığı ağır yükleri naftalinleyip kaldırma zamanı şimdi.

Belki de kaderine küstüğün o ağır Aralık gecelerini bir güzel yıkayıp battaniye dolabına kaldırma vakti.

Madem 3.cemre de toprağa düştü, o zaman şimdi silkinme zamanı. Sadece halıları değil, yüreğimizin tozlarını da silkeleme zamanı.

Malumunuz, Mart tekinsizdir güven vermez fakat eninde sonunda o da eteklerini toplayıp gidecektir.

Baharın coşkusuna kim karşı durabilir ki?...

Evvela, ruhunu şöyle bir dip köşe süpürmekle başlamalı esasında.

Eskileri defetmek, paslanmış çatlamış küflenmişleri elden çıkarmak gerek.

Gözden çıkardığın eski kıyafetler gibi, sana iyi gelmeyenleri, en zor gününde ya da iyi gününde seni aramayanları telefon defterinden silmek bahar temizliğinin en önemli hamlesi olmalı. Bakın o vakit içiniz nasıl ferahlayacak.

Dostluk en çok o uzun kış gecelerinde lazımdır, baharda muhabbet bulmaktan kolay ne var ki?...

Kar kıyamete rağmen bir araya gelenler, poyrazda savrulmayanlar gerçek dosttur. Ilık meltem rüzgarları eserken dost bulmak en kolaydır.

Kimileriyle kurduğun bağlar gardırobundaki eski kıyafetler gibi olabilir. Malum gardırop teorisi yanılmaz. Bir mevsim boyunca hiç giymediğin elbiseyi bir daha giyme ihtimalin %1 dir.

Zorlu, taşlı yollarda seninle beraber yürümeyen ya da bir el vermeyenleri de tıpkı eski ayakkabıların gibi belediyenin geri dönüşüm kutusuna atmanın şimdi tam sırası.

Havalandırın tüm odaları. Uğursuz, kederli tüm düşünceler terk etsin evinizi. Ada çayları, kekikler yakın. Üstüne de gülümseyiverin, bakın nasıl da iyi gelecek.

Düzenlediğiniz sabun kokulu çekmecelere lavanta keseleri koyup umudu da yanına ilıştıriverin.

Çıkarın yeşil, pembe, mavi tişörtleri. Atın yüzünüzdeki o bedbin gri bakışı. Gülümseyin aynalara. Şöyle kendinize afilli bir AFERİN çekin. Nasıl da hak ettiğinizi bir bilerseniz...

Silin aynaların tozunu fakat bunu gülerek yapın, o da size gülecek göreceksiniz.

Kır çiçekleri toplayıp küçük cam vazolara koyun. Güzel bir müzik açın, bakın o zaman saksıdaki sardunya bile tomurcuklanacaktır.

Hadi bakalım, şimdi kalp odalarını tek tek temizleme vakti.

"Memleketime bahar gelir mi ki?..." diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Elbette gelecek. Bizim memleketimiz Akdeniz'de, elbette önce buralara gelecek.

Bundan sonra yegâne hevesimiz yazın gelişini beklemek. Yalan yok Kasım ayından beri "ne kaldı ki" diye sayıyoruz... Ne mi olacak sonrasında?

YAZ gelince hiçbir şey olmasa bile en azından YAZ gelmiş olacak.

Hadi bakalım, o zaman şimdi bahar temizliği zamanı... Hepimize kolay gelsin.

Mart/2026

ARI KOVANI

EVDE OTURSUN ANLAYIŞINA DİRENEN KADIN

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

Sulesepin06@gmail.com

KONUK: Fatma ÇOBAN

Sevgili izleyicilerimiz, 'Arı Kovanı' köşemizin bu ayki konuğu, Fatma Çoban. Kendisinin pek çok çalışması var. Sizi kısaca tanıyarak başlayalım söyleşimize.

Fatma: Bana da Arı Kovanı köşenizde bu fırsatı tanıdığınız için size çok teşekkür ediyorum. Şu an Türkiye Kas Hastalıkları Derneği Yönetim Kurulu Başkanıyım. 56 yaşındayım, kas hastasıyım. 'LGMD' diye geçiyor hastalık. Tekerlekli sandalye bağımlısıyım. Annem-babam amca çocukları, akraba evliliği yapmışlar. On çocuğun beşi kas hastası doğmuş ailemizde. Kız çocuklarının okutulmadığı, kadına değer verilmeyen bir toplumda da beş kardeş kas hastası doğduk. Nereden geldiğimi ben bilmiyorum. Çocukluktan itibaren bağımsız yaşamak, kendi ayaklarımın üzerinde duran bir birey olmak gibi bir düşünüm vardı. Kas hastalığıyla karşı karşıya kalmak, başka bir boyut. Coğrafi koşullar çok zor, toplumsal unsurlar sizi zorluyor. Bir yandan da engelli bir kadın olmaya çabalıyorsunuz. Olabildiğince zordu. Ailede, ilk dayatarak okuyan kız çocuğu benim. İlkokulu bitirdikten sonra orta okula zorlayarak devam ettim. 80'li yıllarda Meslek Liseleri vardı. Oradan bir meslek lisesine geçiş yaparım diye umut ediyordum. Orta son sınıfta, lise müdürüme gidip "Sınava girmek istiyorum" dediğimde, engelli olduğumu, o tarz sınavların engelli olmama koşulunun olduğunu vurgulamıştı. Çok üzülmüştüm, ağlayarak çıktığımı bilirim müdürün odasından. Orta okulu ve liseyi bitirdim. Üniversite hedefim var ama nasıl olacak? Erişilebilirlikle alakalı hiçbir şey yok, imkanlar kısıtlı. Okulu açık öğretimden bile bitirmeye kalkışsanız, okulların önünde rampa yok, okulun içinde merdivenler fazla Sınavlara girmek için kılı kırk yarmanız gerekir. Ne yazık ki erişilebilirlik olayına takılıp kaldık. Bir şeyler yapmak, boş oturmamak gerekiyor. Beş kardeş, kitapla bağ kurduk. Odamızdan dışarı çıkmak gibi bir şansımız yok. Kendi koşullarımızda, kendimizi geliştirmeye çabalıyoruz. Bir yandan da kas hastalığı nedir, bana ve kardeşlerime ne

getirecek endişesiyle araştırma içindeyim. Bilgisayar yok, internet yok. O dönem Kas Hastalıkları Derneğinden haberdardım. Onlarla mektuplaşmaya başladım. Bu şekilde dernekle bir bağ kurdum ve yıllar sonra o bağ, çok farklı bir boyut kazandı. İki binli yıllarda, bilgisayar ve internete ulaştınca, kendimi uzaktan, bilgisayar başında Kas Hastalıkları Derneğiyle gönüllü olarak çalışır buldum. İnternetle, sosyal medyayla ve bilgisayarla bağlantı kurmayı hiç düşünmüyordum. İnternetle ve programlarla alakalı eğitim aldım. Öyle bir konuma geldim ki derneğe gönüllü olarak destek olmak için gelen insanlara ben eğitim veriyordum. Tatvan Bitlis'te yaşıyordum. Bilgisayar başında, İstanbul'da çalışan insanlarla tabiri caizse, birebir mesai yapar konuma geldim. O dönem, 'Hasta Gönüllü Ağı' adıyla bir ağ kuruldu. Ağın yönetimi bana verildi. Dernek, daha çok kas hastası ve ailelerini bilgilendirmek odaklı çalışan bir dernek. Gelen bilgi taleplerini ben karşılayan konumdaydım. Türkiye çapında bir ağ oluştu. Birçok çalışmayı, projeyi o ağ aracılığıyla yapıyor konumundaydık dayanışmaya yönelik. Uzun bir süre bu şekilde yürüdü. Buradaki mesai bitiyordu ama evdeki mesaim bitmiyordu, gece de devam ediyordu. Bilgisayarın başında gönüllü sistemine destek sunuyorduk, yazışmalarla ilgileniyorduk. 2012 yılında, kendimi Kas Hastalıkları Derneğinin yönetiminde buldum. O süreçten bu yana da yönetim kurulu üyesi olarak çalışmalarına devan ediyorum. Şu an yönetim kurulu başkanım.

Şule: Çok direnen, mücadeleci bir kadını dinlemek gerçekten çok güzel. Online Destek Projenizden de söz edebilir misiniz?

Fatma: 8 çeşit kas hastalığı var. Çoğunun tedavisi yok, çok zorlu hastalıklar. Multidisipliner ekiplerce karşılanması gereken durumlar var. Ciddi bir ekonomik ve sosyal boyutu var. Bizim toplumumuzda ekonomik koşulları iyi olsa bile, tedavisi mümkün olmadığı için aileyi ve hasta bireyi sosyal alanda çok zorlayan bir hastalık. Dolayısıyla psikolojik destek, her aile bireyiyle, her hastayla 2. Anlamda bir ihtiyaç olarak ortaya çıkıyor. Bir psikolog mail attı, kapıcısı için destek istiyordu. Tabiri caizse kadının üstüne atladım. Bizimle gönüllü çalışmasını istedim. Sağ olsun kabul etti. Onunla uzun bir süre yazışarak görüştük. Psikolojik destekle alakalı bir çalışma yapıp yapamayacağımızı sorduk. Gönüllü bir şekilde bütün dostlarını işin içine sokarak süpervizyon eğitimiyle başlangıç yaptık. Projeyi tanıttık, anlattık. Hastalara tek tek dokunmaya çabaladık. Görseller oluştu. Aile Danışmanı Psikolog İrem Bıray ile tam üç yıl kendisi ve dostlarıyla gönüllü olarak bu destek projesini yaşama geçirdik. Çok insana dokunduk. Yeri geldikçe konferanslar verdik, grup terapileri yaptık. Çok ilgi gördü. Bu projeye kaynak bularak sürekli kılmak istedim. Tamamen gönüllü boyutta yürümesi gerçekten çok zordu. Gün geldi, kaynak bulma şansını yakaladık. Bir süpervizör desteğinde yaklaşık 13 yıldır online olarak devam ediyor. Şu an online süpervizyon karşılığı, 30 psikologla çalışan bir proje.

Şule: Süpervizyon ücretini psikologlar mı ödüyor?

Fatma: Hayır, biz ödüyoruz.

Şule: Psikologlar başvuruyor, süpervizyon eğitimi alarak sonra ücretsiz olarak kas hastaları ve ailelerine eğitim veriyor.

Fatma: Evet. Dönem dönem bu eğitimler açılıyor. Her yıl kaynak oluşuyor. Eğitimler 6-7 ay sürüyor. Duyuru yapıyoruz. Duyuruya yanıt veren psikologlarla görüşmeler yapılıyor. Kabul gördükten sonra aldıkları vakalara süpervizyon desteğiyle 6 ay boyunca devam ediyorlar. Deneyim kazanıyorlar. Süpervizyon eğitimi oldukça pahalı. Başladığımız dönem, kas hastalığından anlayan hiç psikolog yoktu neredeyse. Bu anlamda çok fazla deneyimli insan yetişti. Psikoloji okuyan kas hastası arkadaşlarımız da sürece dahil oldu. Proje kapsamında, yeri geldiğinde kas hastası psikolog

arkadaşlar da eğitim veriyorlar. Programa dahil olanlar hem kas hastalığıyla hem yaşla, kayıplarla bilgilenme ve süpervizyon eğitimi alma fırsatını buluyorlar.

Şule: Çok anlamlı ve çok güzel bir hizmetmiş gerçekten. İlkokula nasıl gidip geldiniz, anneniz mi yardımcı oldu? Daha sonra üniversiteyi bitirme imkânınız oldu mu?

Fatma: Hastalığım yavaş ilerleyen bir hastalıktı. İlkokula gittiğim dönemlerde, yürüyebilir konumdaydım. Yine de çok zordu. Merdivenlerden çıkarken, oturup kalkarken destek alıyorsunuz. Sıkıntı olmadı, yürüyerek gidip geldim. Üniversiteyi bitirme fırsatım olmadı.

Şule: Dışarıdan bitirmeyi kastetmiştim.

Fatma: O kadar farklı unsurlarla uğraşmak zorunda kaldım ki bunu geri planda tuttum. Belki şu aşamadan sonra olabilir. Bunlarla uğraşırken, bilgilenmek, daha çok katkı sunmak amaçlı psikoloji gibi pek çok konuda sertifikalı eğitimler aldım.

Şule: Bu koşullarda geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?

Fatma: İyi bir soru. En çok istediğim, kas hastalığıma rağmen eğitim alıp bağımsız birey olmaktı. Emek üreterek yaşamımı idame ettirmek, kimseye bağımlı kalmadan yaşamak ve kardeşlerime de katkı sunmaktı. Ne yazık ki olmadı. Liseden sonra çok uğraştım. Sınavlara girdim, insanlarla yazıştım, olmadı. İnsan engelliye, kas hastasıysa, 'Evinde otursun, ne işi var dışarıda' anlayışıyla baktılar. Uzun yıllar evde engelli bakım aylığı gibi sosyal yardımlarla götürmeye çabaladım. Bu hiç kolay değildi. Şu an İstanbul'da, bir yardımcıyla yaşıyorum. Ailemin, kardeşlerimin, dostlarımın desteğiyle döndürmeye çabaladım. Yapabildiklerime rağmen ne eğitimde ne istihdamda yer bulmuş bir engelliyim.

Şule: Gerçekten bu kadar birikim ve deneyimle, insanı sadaka kültürüne mahkûm eden bir zihniyetle karşı karşıyayız.

Fatma: Kesinlikle. Bunu onuruma da yediremiyorum. Bu kadar birikim, bu kadar deneyim ve bu konumda yaşamak... Son iki yıldır Mehmet Kızıltaş aracılığıyla, Kas Hastalıkları Derneğinde, çalışma karşılığı istihdam edildim. Asgari ücret alıyorum. Bu da bir şekilde rahatlatıyor çünkü bir yardımcı parası ödüyorum.

Şule: Çok iyi hem de sevdiğiniz işi yapıyorsunuz. Yazılarımızın olduğunu biliyorum. Nerede yazıyorsunuz? Dergimizin de yazarı olmak ister misiniz?

Fatma: Son birkaç yıldır T 24'de çoğunlukla engellilikle alakalı fırsat buldukça yazıyorum. Okumayı ve yazmayı çok seviyorum. Derginize de yazarım, neden olmasın!

Şule: Sizin kadın mücadelesi ve engelli kadın mücadelesiyle ilgili de farklı görüşleriniz var. Biraz da bu konulara değinebilir misiniz acaba?

Fatma: Kadının varlığı, bakış açısı çok farklı. Beynimizin bile farklı boyutunu kullanıyoruz. Dolayısıyla aynılığın, kadın, engelli ve birey olmanın getirdiği pek çok sıkıntıyla baş etme birikimimiz var. Kadınlara fırsat bularak konuştuğumuzda, çok daha yapıcı olabilecek bireyler olduklarını düşünüyorum. Kendimle ve çevremdeki insanlardan yola çıkarak engelli kadına baktığımda, kaybettiğimiz görme, yürüme ve başka yetilerin yerini çok daha farklı derinlikler, bakış açıları alıyor. Özellikle engelli kadının toplumda var olmak yönünde yer bulabildiği oranda daha güzel şeylerin çoğalacağı inancını taşıyorum.

Şule: Kendi yaşamınızdan yola çıkarak örnekler vermek isterseniz, toplumun da daha farklı algılarla yönlendirdiğini düşünürsek, bir engelli kadının en çok zorlandığı konu nedir?

Fatma: Toplum bize normal bir birey olarak bakmıyor zaten. Her zeminde olduğu gibi, eğitimde, istihdamda fırsat eşitliği tanımıyor. Çok ciddi bir sıkıntı bizim için. Oysa insan toplum içinde bütün olarak var olabiliyor, özgürleşebiliyor. Düzgün bir eğitim, ekonomik bağımsızlık, bütünüyle özgürlüğe hizmet eden unsurlar. Bu konuda insanı destekleyen güçlü bir yapı yok. ‘Ne gerek var, evde otursun’ anlayışı her adımda benim ayağıma takıldı. Engelli bir kadın olarak var olmaya çabalarken, toplum içinde, eğitimde, istihdamda sıkıntılar yaşıyorsunuz. Öyle ki bizimle yol yürüyen insanların da farkında olmadan bu anlayışla baktıklarını hissettiğim zamanlar oldu.

Şule: Engelli erkekler de birey olma meselesinde yok sayılıyorlar, sadece engelli olma ön plana çıkıyor ama sanki bu durum, engelli erkeklere oranla engelli kadınlarda daha farklı seyrediyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Fatma: Ne yazık ki öyle. Dönüp baksanıza, sadece engelli kadınlar değil, bizim toplumumuzda her gün onlarca kadın öldürülüyor. Kadını önceliklemeyen, kadına değer vermeyen, kadını önemsemeyen bir toplumuz. Engellilik olayı işin içine girince, ‘Ne gerek var, otursun evinde, dışarıda ne işi var?’ anlayışıyla karşı karşıya kalıyoruz. Oysa, gelişmiş toplumlarda, eğitimde, toplumsal yapıda, yasal anlamda düzenlemelerle insanların ve kadınların daha bağımsız ve üretken olduğunu çok iyi biliyorum. Oralarda artık engellilik sıkıntı değil. Çok heyecan duymuştum. Derneğimizin kurucusu ve başkanı Profesör Aşkın Özdemir, Danimarka’ya gittiğindeki bir anısını anlatmıştı. 20 yıl öncesinden söz ediyor. ‘Her şey engellilerin yaşayabileceği şekilde dizayn edilmişti. Dolaştık, inanılmazdı. En son bizi bir yere götürdüler. Evlenmemiş annelerin rehabilite edildikleri bir zemindi. Şaşırdık. Neden buraya geldiğimizi sorduk.” “Burası, sorunlarımızı daha çözemediğimizin, eksikliklerimizin ortaya konduğu bir zemin. Burayı da görmeyi istedik.” demişler. Şu an batıdaki bizim de taraf olduğumuz Engelli Hakları Sözleşmesinde, var olan unsurları bütün yasal boyutuyla yerine getiren ülkeler, toplumlar, artık engellilikten söz etmiyor, düşünebiliyor musunuz? Bunu, bir çeşitlilik olarak niteliyor. Kime esmerken, kimisi sarışındır şeklinde değerlendiriyor. Bizde kadının bütün gücüne rağmen, bizim toplumumuzda öldürülüyor. Engelli kadın, hiç değer görmüyor.

Şule: Sizinle sohbet etmek çok güzel. Umarım başka platformlarda yine bir araya gelir, farklı farklı konularda da konuşuruz. İzleyicilerimize söylemek istediğiniz mesajlarınızı da alalım isterseniz.

Fatma: Ne olursa olsun, mücadeleden vazgeçilmemesini, imkân varsa, dışarı çıkmalarını, talep etmelerini, umutsuz olmamalarını tavsiye ediyorum. En zor zamanlarda bile, küçük küçük unsurlardan mutluluk biriktirmek, insana güç katıyor.

Şule: Dışarıda başka etkinlikler olduğunda, yardımcınızın desteğiyle katılabiliyor musunuz?

Fatma: İstanbul’da Marmaray birçok yere gidiyor. Elimizden geldiğince koşulları zorlayarak çıkıyoruz tabi. Ama belli zeminlere gidebiliyoruz Marmaray ile. Kas Hastalıkları Derneğinin bir lifli aracı var. Ne yazık ki şoförü yok. Şoför bulabildiğimiz zaman, aracımızı da kullanıyoruz. O araçla da İstanbul trafiğine çıkmak çok zor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, randevu sistemiyle çalışıyor. Çok zor durumda kaldığımızda, belediyeden destek alarak çıkmaya çalışıyoruz.

Şule: Sosyal medya olmasa, hayatımız bu koşullarda hiç kolaylaşmayacak. Yurt dışında bazı uygulamalar var. Mesela şu anda siz asistanla çalışıyorsunuz. Onlar bu ücreti de karşılıyorlar. Burada böyle bir uygulama yok, daha çok acımak, bir yerde engelliliği kabul etmemek var.

Fatma: Gelişmiş ülkelerde, komşumuz Yunanistan'da, Bulgaristan'da bu hayata geçti. Engelli talep ettiğinde, ihtiyaç duyduğu kadar kişisel asistanla desteklenebiliyor. Umuyorum bir gün, bizler de o olanağa sahip oluruz.

Şule: Çok teşekkür ediyoruz, bizimle böyle bir söyleşi gerçekleştirdiğiniz için. Dergimiz adına, tanıştığımıza çok memnun olduk. Yazılarınızla, sizi daha ayrıntılı tanıyacağımızı düşünüyoruz.

Fatma: Çok sağ olun.

30 Mart 2026

BİR ALIŞVERİŞ DENEYİMİNİN ÖĞRETTİKLERİ

YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

Selvetbayraktarr@hotmail.com

Benim yazılarımı okuyabilme fırsatı bulmuş olanlar bilir ki genellikle sosyal konuları içeren yazılar yazıyorum. Bu defa sizlerle yaşadığım bir deneyimi paylaşıyorum çünkü internette alışveriş yaparken daha dikkatli olmamıza katkıda bulunacağına inanıyorum.

29 Kasım 2025 tarihinde Trendyol üzerinden bir akrabama teslim edilmek üzere bir elektrikli bisiklet satın almak istedim. Ürünü Trendyol'da buldum 39.990 TL değerindeydi. Satıcının puanına baktım fena değildi. Yorumlara baktım sıkıntılı görünmüyordu. Alışverişi kardeşim Samet Bayraktar'ın Trendyol hesabından kendi kredi kartımla gerçekleştirdim. 2 Aralık 2025 tarihinde verdiğim adrese yurt içi kargo teslimat yaptı. Gelen sadece faturaydı. Ürün ortada yoktu. Trendyol'u aradım birkaç gün beklememi söylediler. Ürün büyük o yüzden ayrı gelebilir lojistik kargoyla dediler. Bir hafta bekledim ürün yok. Ürün gelmediği için ücret iade talebinde bulundum. Kabul etmediler. Ürün gelmiyordu ve ben ücret iade talebinde ısrar ediyordum. Yetkiliyle görüştürülmedim. Sadece müşteri temsilcilerinin alışıldık sözleriyle uğraşmak zorunda kaldım. Bir gün ürün çıkmış diyorlardı, bir gün satıcıya ulaşamıyoruz. Madem yanlışlık var ürün yola da çıkmış nereye teslim edilmiş diye soruyorum cevap yok. 16 aralıkta 40 günlüğüne Amerika'ya kız kardeşimin yanına gittim. 2 ülke arasında 8 saat fark olduğundan dolayı çok zora girdim. Ücret iadesini almak için çabalamayacağımı oradan da sürdürdüm. Gece herkes uyurken ben Türkiye saatine göre ücret iadesi için firmayla uğraşıyordum. Yurt içi kargoyu arıyorum onlara teslim edilen ürün yok, bir tek adrese gelen fatura var. 2 Aralık'ta teslimat yapıldı dediler. Yurt içi kargodan desibelgesi (**uluslararası kargo gönderilerinde kullanılan bir ölçü birimidir**) aldım. O belgede de görüldü bana yapılan teslimat bisiklet değil sadece faturaydı. Kargodan tarafıma ulaşan faturayı gönderen

kişinin numarasını aldım görüştüm. Sadece fatura gönderdiğini kabul etti. Ben faturayı gönderdim ürünü başkası gönderecekti dedi. Ürün bana teslim olmadan nasıl fatura kesip yolladığını soruyorum cevap yok. Bisikleti yollaması gereken kişinin Almanya DA olduğunu söyledi ve bana WhatsApp numarasını gönderdi. Telefonlarım açılmadı. Bunun üzerine şikâyet var sitesine mağduriyetimi anlatan bir yazı yazdım. Oradan da dönüş olmadı. Oysa ben siparişi verirken Trendyol'un kurumsal kimliğine güvenmişim satıcıya değil. Ancak firma hiçbir sorumluluk almamak konusunda bütün güçleriyle direniyordu. Sadece müşteri danışmanlarıyla görüştüğüm için onlara 6502 sayılı tüketicinin korunması hakkında kanun uyarınca ispat yükümlülüğümün satıcı ve aracı firmaya ait olduğunu ve tüketici hakem heyetine, ayrıca CİMER'E başvuruda bulunacağımı söyledim. Bunu belirttikten sonra ücret iade talebim hiç reddedilmedi ama bir buçuk ay boyunca iade de yapılmadı. Bu defa CİMER'e (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) şikayetimi yaptım. Firmanın alışveriş sitesinin bulunduğu bakanlığa da kurumun bana yaşattığı mağduriyeti anlatan bir yazı yazdım. CİMER'den gelen cevap tüketici hakem heyetine başvurmam gerektiği yönündeydi. Firmayı aradım ve bana gönderilen cevabı paylaştım. Üç gün sonra ben tüketici hakem heyetine yazmadan tarafıma ücret iadesi yapıldı. Düşünün hakkını aramak için yoğun soluklu bir mücadele vermek zorunda kalıyorsun.

Burada ben sistemli bir şekilde yılmadım ve mücadele ettim. Kanunları incelediğim için ne yapmam gerektiğini biliyordum. Buna rağmen sorun üç ay boyunca çözülmedi ve sürüncemede bırakıldı. O zaman insan şunu düşünmekten alamıyor kendini. Acaba kaç kişi bu konularda bu tarz sorunlar yaşıyor kim bilir? Ücret iadesi alması gerektiğinde, miktar da düşükse insanlar bu kadar uğraşabiliyor mudur acaba? Süreç devam ederken araştırdım ve Trendyol firmasıyla ilgili şikâyet varda benzer şikayetleri gördüm. Burada kendi payıma düşeni de aldım. Evet teknoloji gelişti. İnternet üzerinden alışveriş gerçekten büyük bir kolaylık. Ben erişilebilirlik sorunu olmadıkça özellikle soru sormak gerektiğinde aktif olarak yapay zekadan yararlanıyorum. Bir şeyler alırken de market alışverişlerini hızlıca yapmak harika bir durum.

Hepinize E ticaret sitelerinden alışveriş yaparken fazlasıyla araştırmanızı, belki de çok mecbur kalmadıkça fiyatı yüksek ürünleri almamanızı öneriyorum. Alışveriş yaparken satıcı kısmında Trendyol yazan ürünler güvenlidir. Normalde eline ulaşan ürünlerde iade sorunu yok ama eğer ulaşmadıysa ve satıcıda problemliyse yandı gülüm keten helvam.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ KURUMU

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Son yıllarda “Engelli Bakanlığı kurulursa sorunlar giderilir.” algısı giderek yaygınlaşmaya başladı. Ben de “Engelli Bakanlığı sorunları çözer mi?” sorusunun cevabını içeren yazılar kaleme aldım.

Bu yazılarda dünyada “Engelli Bakanlığı” uygulamalarına örnekler verdim. Ülkemizde eğitim ve sağlık alanında yaşanan sorunları örnekleyerek, Engelli Bakanlığının kurulmasının bu sorunları çözmeye yetmeyeceğini ayrıntılı biçimde açıkladım. Amacım, Nasrettin Hoca'nın “testi kırılmadan” verdiği öğüt gibi, olası riskleri önceden ortaya koymak ve Türkiye'ye özgü engelli hizmetleri modelleri geliştirmemiz gerektiğini vurgulamaktı.

Bu yazıda ise naçizane, engelli ve yaşlı hizmetlerine yönelik bir model önerisinde bulunarak benzer çalışmaların artmasını umut ediyorum. Hatta bu önerilerin pilot uygulamalarla değerlendirilmesini ve en sağlıklı sistemin hayata geçirilmesini hayal ediyorum. Hayal ediyorum; çünkü toplum olarak adeta bir akıl tutulması yaşıyoruz. Hayati konular; günlük siyasi çekişmeler, pahalılık ve savaş rüzgârlarının arasında kaynayıp gidiyor.

Ülkemizde 8 Haziran 2011 tarihine kadar engellilere yönelik hizmetler; Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile SHÇEK bünyesindeki Özürlü Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yürütülmekteydi.

Bu ikili yapı daha sonra Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısı altında birleştirildi. Amaç; engelli ve yaşlılara yönelik bakım, rehabilitasyon ve sosyal hizmet politikalarını tek çatı altında planlamak ve yürütmektir.

Ancak geldiğimiz noktada bu sistem neredeyse tıkanmış durumdadır. Bu nedenle hükümetin sosyal devlet anlayışını, “Engelliye ailesi baksın, yaşlıya evlatları baksın.” sözleriyle özetler hâle geldik. Oysa bu sürdürülebilir bir durum değildir. Hızla yaşlanan bir nüfusa sahibiz. Gerekli tedbirleri almazsak, evlerinde bakımsızlıktan hayatını kaybetmiş engelli ve yaşlılarımızı toplamak zorunda kalacağımız günler çok da uzak değildir.

Bu acı sona gidişi durdurmak için Türkiye'nin engelli ve yaşlı hizmetlerini yeni bir modelle yeniden yapılandırmaya ihtiyacı vardır.

Ben, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Kurumu adıyla; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) ve Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) gibi bağımsız bir yapı kurulmasını öneriyorum.

Bu kurum, Türkiye genelinde engelli ve yaşlı hizmetlerini birleştiren, denetleyen ve yönlendiren üst düzey bir yapı olacaktır. Bu yönlendirmeyi sağlamak amacıyla Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Kurumu başkanının Bakanlar Kurulu toplantılarına katılması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Yeni Zelanda modelinde olduğu gibi, bakanlık teşkilatı olmayan bu kurum Bakanlar Kurulunda temsil edilebilir. Böylece bakanlıkların engelli ve yaşlılara yönelik hizmetlerindeki aksamalar ve çözüm önerileri Bakanlar Kuruluna taşınır ve sürecin takibi sağlanır.

Bu model sayesinde bağımsız bir bakanlık kurulması durumunda yaşanabilecek yetki çatışmaları da önlenmiş olacaktır. Her bakanlık kendi görev alanındaki sorumluluğunu yerine getirmeye devam edecektir.

Ayrıca bağımsız bir Engelli Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatının kurulması ile personel istihdamı hem zaman hem de ciddi maliyet gerektirecektir. Oysa önerilen yapı, mevcut bakanlıkların personelini ve altyapısını daha verimli ve sürdürülebilir biçimde kullanabilecek yetkilerle donatılacaktır.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Kurumu; bakanlıklar arası koordinasyonu sağlayacak, sürdürülebilirliği güçlendirecek, erişilebilirliği artıracak, kalite ve denetimi geliştirecektir. Devlete bağlı tüm imkânların daha verimli kullanılmasını sağlayacak projeleri hayata geçirecektir.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Kurumunun teşkilat yapısını ve görev tanımlarını Eylül ayından itibaren daha ayrıntılı biçimde açıklamayı planlıyorum.

Eylül'de buluşmak üzere, hoşça kalın.

13.03.2026

KADIN VE ÇOCUK YOKLAMASI

YAZAN: Emine ORTAKAYA

E_mine_ortakaya@hotmail.com

Biz, henüz 28 Şubat'ta Katil ve emperyalist ABD ve kendi elleriyle yarattığı uydusu katil Siyonist İsrail'in yaptıkları okul saldırısında İran'da hayatını kaybeden 168 kız çocuğunun katliamının şokunu atlatamamışken Fatma Nur Çelik ve 8 yaşındaki kızı Hifa İkra Şengüler 2 Mart'ta İstanbul Zeytinburnu sahilinde ölü bulundu. Duyarlı kamuoyunun dikkatini epey zamandır çekmeye başlamışlardı. Pek çok yayın organında benzer şekilde aktarılan olayların gelişimi özetle şöyle:

Fatma Nur Çelik cinsel saldırıya uğradığı A. Ş. adlı kişiyle evlendirilir. Zorla gerçekleştiği apaçık belli olan bu evlilikten bir kız çocuğu dünyaya gelir. Anılan şahsın "Kur'an'a Hizmet Vakfı" yöneticisi ya da üyesi olduğu belirtilir.

Fatma Nur eşinden şiddet görmeye kalmaz, kızları da 3 yaşından başlayarak babasının cinsel istismarına uğrar. Eşinden boşanır, ancak sorun devam eder.

Fatma Nur Çelik 2025 yılının ocak ayında kızının güvenliği için hukuk mücadelesine başlar. Ancak eldeki tüm delillere karşın savcılık takipsizlik kararı verir. Bu karar kamuoyu baskısı sonucu kaldırılır ve baba hakkında dava açılır. Yargılama sırasında Çelik mahkeme başkanı tarafından azarlanıp hırpalanır.

Bu gelişmeler yaşanırken Hifa İkra depresyona girer, yemeden içmeden kesilir, yataktan çıkamaz hale gelir. Devlet hastanelerinden tıbbi yardım alamayan Çelik bir hayırseverin yardımıyla kızını özel hastaneye yatırır. Çocuk burnundan beslenir ve taburcu edilir; ancak psikolojik tedavi için hastanenin donanımı yoktur. Kısacası depresif ruh durumu devam eder.

Ailenin yakını da olan Avukat Buse Naz Güneş'in aktardığına göre Çelik çocuğunun sağlığıyla ilgilenmek zorunda olduğu için çalışamaz ve ancak sağdan soldan yardımlarla yaşamaya çalışır.

Avukat Güneş'in bildirdiğine göre çocuğun ölmek üzere olduğu ve ivedi tıbbi bakıma gereksinim duyduğu yolundaki başvurulardan sonuç alınamaz.

Tüm bu yaşananlar karşısında çaresiz kalan anne Fatma Nur Çelik haftalar süren, onun ve kızının ölümüyle sona eren adalet nöbetine başlar. Basına yaptığı açıklamalarda kendisinin ve kızının yaşamlarının tehlikede olduğunu, "intihar etti" diye bir haberle karşılaşırsa buna asla inanılmaması gerektiğini ısrarla belirtir.

Sonrası, 2 Mart'ta bulunan cansız bedenler, Adli Tıp morgu, her zamanki gibi savcılık talebiyle verilen yayın yasağı, kadınların omuzlarında taşınan tabutlar, tutucu aileyle feministler arasında arbedeye varan gerginlik, protestolar, protestolar...

Bir de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'mız var elbet. Ona da bakmalı. Dehşet verici sonun ardından Bakanlık kamuoyunu duyarlı ve özenli davranmaya davet eder. Aynı Bakanlık, kendi üzerine düşeni yaptığını, çocuk için sağlık ve danışmanlık önlemleri kararı aldıklarını, ancak annenin olumsuz tutumu nedeniyle uygulamaya geçemediklerini ileri sürer.

Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği'ne göre ise Bakanlık bu açıklamasıyla sorumluluğu üzerinden atmaya çalışmaktadır. Adalet ve yardım çağrılarında hatta çığlıklarına kulaklar sonuna kadar tıkanmıştır.

Yetmemiş gibi farklı bir kurumda, farklı bir sebeple fakat aynı vurdumduymazlıkla gösterilen yaklaşım sonucunda aynı gün, aynı isimde bir başka kadın daha toprağa düştü ve biz kadınlar o failerin açık adlarını bile bilmiyoruz. Bu da son zamanların faili gizleme; suçu ört pas etme ve hafifletme eğiliminin bir parçası olmasın sakın?!

İstanbul Çekmeköy'deki Taşdelen Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde görev yapan 44 yaşındaki öğretmen Fatma Nur Çelik, 2 Mart'ta düzenlenen bıçaklı saldırıda hayatını kaybetti.

Gözaltına alınan şüpheli 17 yaşındaki lise öğrencisi F.S.B. emniyetteki işlemlerinin ardından Anadolu Adalet Sarayı'na götürüldü.

Savcılıkta ifadesi alınan 11. sınıf öğrencisi şüpheli, tutuklanması talebiyle nöbetçi sulh ceza hakimliğine sevk edildi.

F.S.B 3 Mart'ta "görevi başındaki memuru kasten öldürmek" ve "kasten yaralama" suçlarından tutuklandı.

Çelik'in hastanede hayatını kaybettiği bıçaklı saldırıda, 52 yaşındaki bir diğer kadın öğretmen Z.A. ile 15 yaşındaki öğrenci S.K de yaralanmıştı. Millî Eğitim Bakanlığı yaralıların hayati tehlikelerinin olmadığını açıkladı. Bakanlıktan yapılan açıklamada; idari yönden inceleme ve soruşturma başlatıldığı ve müfettiş görevlendirildiği duyuruldu:

“Bahse konu okulumuzda öğrencilerimize yönelik rehberlik ve psikolojik destek hizmetleri yürütülmektedir. Eğitim ortamlarının güvenliğinin sağlanması ve benzer olayların bir daha yaşanmaması için gerekli çalışmalar kararlılıkla sürdürülecektir.”

Adalet Bakanı Akın Gürlek, Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı'nın olayla ilgili soruşturma başlattığını açıkladı. Sürecin çok yönlü ve titizlikle yürütüldüğünü belirten Gürlek, "Sorumlular hukuk önünde hesap verecektir" dedi. (Yani bol hamaset)...

Fatma Nur Çelik 3 Mart'ta okulunda düzenlenen kalabalık bir törenle uğurlandı.

Törene öğrencileri, velileri ve meslektaşları katıldı.

Ajanslara göre, 2 Mart'ta sabah saatlerinde okula gelen F.S.B doğrudan Çelik'in bulunduğu sınıfa girdi.

F.S.B önce Çelik'e saldırdı ve araya girmeye çalışan 15 yaşındaki öğrenci S.K'yı da bıçakladı.

Bu sırada 52 yaşındaki bir diğer kadın öğretmen Z.A. da omzundan yaralandı.

Tutuklanan öğrenci F.S.B.'nin psikiyatrik tedavi altında olduğu, velisinin isteğiyle tedavi gördüğü hastaneden çıkarıldığı iddia ediliyor.

Öğrencinin, kendisini bir yıl önce disiplin kurulunda şikâyet eden öğretmenleri hedef aldığı ve psikolojik sorunlarıyla ilgili olarak rehber öğretmeniyle yaptığı görüşmelere dair tutanaklar olduğu öne sürülüyor.

Saldırı sonrası Taşdelen Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde eğitime bir gün ara verildi.

Okuldaki cinayete tepki gösteren eğitim sendikaları ise ülke genelinde bir günlük iş bırakma kararı aldı. Ankara'da Millî Eğitim Bakanlığı önünde açıklama yapan sendika başkanları, okullarda artan şiddet eylemlerine dikkat çekti.

Bir araya gelen Eğitim Sen, Eğitim İş, Hürriyetçi Eğitim Sen, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası, Anadolu Eğitim Sendikası, Tüm Öğretmenler Birliği Sendikası ve Tüm Eğitim Çalışanları Sendikası yöneticileri, bakanlıktan, okullarda güvenliği tehlikeye atan risklere karşı harekete geçmesini talep etti.

Eğitim Sen Başkanı Kemal Irmak, okullarda şiddetin hız kesmeden sürdüğünü ve önüne geçilmesi gereken çok büyük bir sorun haline geldiğini söyledi. İstanbul'daki saldırının

münferit olmadığını vurgulayan Irmak, olayın okullardaki güvenlik mekanizmalarının yetersizliğini açıkça ortaya koyduğunu belirtti. Irmak, okullarda şiddeti önlemeye yönelik bağlayıcı bir eylem planının hazırlanması gerektiğini söyledi. Bu vesileyle, ayrıca okullarda rehberlik hizmetlerinin güçlendirilmesi ve her okulda yeteri kadar uzman personel görevlendirilmesi gerektiğini de vurguladı.

Okullardaki güvenlik personellerinin, okul aile birliğinde toplanan parayla istihdam edildiğini belirten Eğitim İş Genel Başkanı Kadem Özbay, kontrol mekanizmasının sağlanmadığını savundu. Eğitim sendikaları, öğretmen Çelik'in okulda geçen sene yaşanan başka bir bıçaklama olayı sonrasında yönetimi uyardığını da belirtiyor. Özbay, "İstanbul'da yaşanan olayda rehber öğretmenlerimizin tutanakları var, tespitleri var. Öğretmenimiz daha önce uarmış. Göz göre göre öldürüldü" dedi.

CHP Kadın Kolları Genel Başkanı Asu Kaya yaptığı açıklamada, "Fatma Nur Çelik geçen yıl yaşanan bıçaklama olayının ardından 'Can güvenliğimiz yok, sıradaki biz olabiliriz' demiştir. Riskli görülen öğrencilerin isimleri disiplin kuruluna bildirilmiştir. Yani tehlike bilinmektedir" dedi ve ekledi:

"Fatma Nur öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu çığılığı duyması için daha ne yapmalıydı?"

Şimdi biz bu durumda Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve adli mercilerin açtıklarını iddia ettikleri soruşturma ve kovuşturmalara başımızda olduğunu düşündüğümüz aklımızı nereye bırakıp da inanalım, güvenelim? "Geç gelen adalet, adalet değildir!" mottosu da önümüzde dururken İki 'Fatma Nur Çelik Olayında da vaktinde görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen idarî ve adli makamların yükümlülüklerini zamanında ve doğru şekilde yapmaları için daha kaç kadın ve savunmasız çocuk ölsün ve en önemlisi bizim burada durmamız gereken nokta ne ve daha etkili nasıl olabiliriz?

KAYNAKÇA: BBC News Türkçe

BİLİM DÜNYASINDA BU AY MART

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları, yine sizlere Bilim Dnyası'nın gelişmelerini kısmen de olsa yansıtabilmek için buradayız.

Önce Başlıklar:

- Genç Kadın Girişimciden Önemli Çalışma
- Çocuklar Bilim İnsanını Artık Daha Sık Kadın Olarak Çiziyor
- Yaşlanma Hakkında Negatif Düşünceler Yaşlanmayı Hızlandırıyor
- Aralıklı Oruç Mu Klasik Diyet Mi Daha Etkili?

Genç Kadın Girişimciden Önemli Çalışma

Dokuz Eylül Üniversitesi mezunu 27 yaşındaki genç girişimci Aleyna Yıldız ve ekibi, tıp dünyasında umut ışığı olabilecek çarpıcı bir yeniliğe imza attı. DEÜ Teknopark çatısı altında yürüttükleri çalışmalar sonucunda, kötü huylu beyin tümörü olan Glioblastoma'yı vücut sıvılarından dakikalar içinde tespit edebilen yerli ve yenilikçi bir elektrokimyasal biyosensör geliştirdiler.

Bu ileri teknoloji ürünü sensör; kan, idrar, tükürük ve beyin-omurilik sıvısından alınan örnekleri analiz ederek tümör varlığını kısa sürede ortaya koyabiliyor. Geleneksel yöntemlerle en az iki haftayı bulan klinik tanı sürecinin, bu buluş sayesinde yaklaşık iki dakikaya kadar indirilebildiği ifade ediliyor.

Patent başvurusu yapılan biyosensörün, insan deneylerinin tamamlanmasının ardından hastanelerde aktif olarak kullanılması hedefleniyor. Uzmanlar, özellikle glioblastoma gibi son derece agresif seyreden tümörlerde erken tanının hayati önem taşıdığını vurguluyor.

Bilimin ışığında atılan bu cesur adım, yalnızca bir teknolojik başarı değil; aynı zamanda umutla yazılan yeni bir hayat hikâyesinin başlangıcı niteliğinde.

Çocuklar Bilim İnsanını Artık Daha Sık Kadın Olarak Çiziyor

Science'de yayımlanan bir araştırmaya göre, ABD'de okul çağındaki çocuklar 'bilim insanı' çizdiklerinde artık geçmişe kıyasla çok daha fazla kadını tasvir ediyor.

Araştırma, 5 ila 18 yaş arasındaki öğrencilerin son 50 yılda çizdiği toplam 20 bin 860 resmin incelenmesine dayanıyor. Bulgular, çocukların bilim insanlarına dair algısının zaman içinde önemli ölçüde değiştiğini ortaya koyuyor.

Çalışmaya göre 1960'lı ve 1970'li yıllarda öğrencilerin %1'den azı bilim insanlarını kadın olarak çiziyordu. Ancak yıllar içinde bu oran giderek arttı.

Araştırmacılar, "bilim insanı çiz" etkinliğinde kadın figürlerin oranının 2016 yılına geldiğinde yaklaşık %34'e ulaştığını belirtiyor. Bu değişim özellikle kız öğrencilerin çizimlerinde daha belirgin görülüyor.

İlk iki on yılda kız öğrencilerin yalnızca yaklaşık %1'i bilim insanını kadın olarak resmederken, son on yılda bu oran %50'nin üzerine çıktı. Bulgular Child Development dergisinde yayımlandı.

Araştırmaya göre çocukların bilim insanlarına ilişkin algısındaki bu dönüşüm, bilim alanlarında çalışan kadın sayısındaki artışla paralel ilerliyor.

1960 ile 2013 yılları arasında kadınların bilim alanlarındaki payı belirgin biçimde yükseldi. Buna göre, biyolojik bilimlerde kadın oranı %28'den %49'a, kimyada %8'den %35'e, fizik ve astronomide ise %3'ten %11'e çıktı.

Araştırmacılar, bu değişimin çocukların bilim insanı imgesini daha kapsayıcı biçimde hayal etmelerine katkı sağladığını belirtiyor.

Yaşlanma Hakkında Negatif Düşünceler Yaşlanmayı Hızlandırıyor

Yaşlanmaya yönelik olumsuz tutumların, bireylerin daha hızlı yaşlanmasına yol açabileceği bilimsel çalışmalarla ortaya kondu. Araştırmalar, kişinin yaşlanmaya dair beklenti ve inançlarının sağlık üzerinde doğrudan etkili olduğunu gösteriyor.

ABD'de 50-80 yaş arası 1915 kişiyle yapılan bir çalışmaya göre katılımcıların büyük çoğunluğu farklı biçimlerde yaş ayrımcılığına maruz kalıyor. Katılımcıların üçte ikisi yaşlılara yönelik stereotiplerle sık sık karşılaştığını belirtirken, yaklaşık yarısı sosyal ilişkilerinde doğrudan ayrımcılık deneyimlediğini ifade etti.

Araştırmada en dikkat çekici bulgu ise "içselleştirilmiş yaş ayrımcılığı" oldu. Katılımcıların %80'inden fazlası, yaşlandıkça zihinsel ve fiziksel olarak kötüleşeceğine dair olumsuz beklentiler taşıdığını belirtti. Yale Üniversitesi'nden Becca Levy'ye göre, yaşlanmaya yönelik olumsuz inançlar doğrudan yaşlanma sürecini hızlandırıyor. Harvard Üniversitesi öncülüğünde yürütülen bir araştırma da yaşlanmaya daha olumlu bakan bireylerin fiziksel, zihinsel ve bilişsel olarak daha yavaş gerilediğini ortaya koydu.

Araştırmada ayrıca bu kişilerin daha sağlıklı beslendiği ve daha fazla hareket ettiği belirlendi. Uzmanlar, bu durumun yalnızca yaşam tarzıyla değil, doğrudan zihinsel tutumla bağlantılı olduğuna dikkat çekiyor. alışmalara göre, hafif bilişsel bozulma yaşayan 65 yaş üstü bireylerin, yaşlanmaya olumlu yaklaşmaları durumunda iyileşme ihtimalleri de artıyor. Bu bulgu, psikolojik tutumun biyolojik süreçler üzerindeki etkisini bir kez daha ortaya koyuyor. Araştırmalar, içselleştirilmiş yaş ayrımcılığının yalnızca bireysel düşüncelerle sınırlı olmadığını, toplumdaki yaygın stereotipler ve kurumsal yapılar tarafından da beslendiğini gösteriyor. Dünya Sağlık Örgütü, bu durumu “kurumsal yaş ayrımcılığı” olarak tanımlıyor.

Uzmanlara göre yaşlanmaya dair olumlu bir bakış açısı geliştirmek, bireysel düzeyde süreci yavaşlatabilecek önemli bir adım olarak öne çıkıyor.

Aralıklı Oruç Mu Klasik Diyet Mi Daha Etkili?

İngiltere merkezli bağımsız sağlık araştırmaları kuruluşu Cochrane tarafından yapılan araştırmada, aralıklı oruç uygulamalarının kilo verme üzerindeki etkileri değerlendirildi. Araştırmacılar, 2016 ile 2024 arasında Kuzey Amerika, Avustralya, in, Danimarka, Almanya, Norveç ve Brezilya'da 1995 yetişkin hastanın dahil edildiği 22 klinik çalışmanın verilerini analiz etti. Fazla kilolu veya obez kişilerde aralıklı oruç yöntemlerinin sonuçlarını geleneksel diyetlerle karşılaştıran araştırmacılar, haftada iki gün oruç tutmayı temel alan 5:2 diyeti ve zaman kısıtlamalı beslenme gibi aralıklı oruç yöntemlerini uygulayan kişilerin, geleneksel kalori kısıtlaması içeren diyetleri uygulayanlarla benzer düzeyde kilo kaybettiğini tespit etti.

Aralıklı orucun yaşam kalitesini diğer diyetlere kıyasla belirgin biçimde artırdığına dair güçlü kanıt ulaşılamayan araştırmada, bu yöntemin bazı bireyler için sürdürülebilir olabileceği ancak mevcut bilimsel verilerin diğer diyetlere göre açık bir üstünlük göstermediği belirtildi. Çalışmanın başyazarı ve Arjantin'in Buenos Aires kentindeki İtalyan hastanesinde bulunan Cochrane Associate Centre'in direktörü Dr. Luis Garegnani, "Aralıklı oruç mucizevi bir çözüm değil ancak kilo yönetimi için birkaç seçenek arasından biri olabilir. Aralıklı oruç, kilo kaybı için geleneksel diyet yaklaşımlarına benzer sonuçlar verebilir. Açıkça daha iyi görünmüyor ancak daha kötü de değil." ifadelerini kullandı.

Gelecek sayımızda yepyeni bilimsel gelişmelerle buluşmak dileğiyle umutla kalın.

25.03.2026

KADININ ANADİLİ

YAZAN: Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA

filizkucukkaya7714@gmail.com

Bebek dili vardır.

Çocuk dili vardır.

Kuşların birbirini çağırdığı bir dili vardır.

Hayvanların tehlikeyi haber verdiği, sürüyü koruduğu bir dili vardır. İnsanlığın binlerce yılda kurduğu sayısız dil vardır.

Ama bir dil daha vardır.

Adı hiçbir sözlükte yazmaz.

Korkan kadın dili.

Adı korku.

Anlamı! Hayatta kalmak.

Bu dil bağırarak konuşmaz.

Çünkü çoğu zaman bağırarak değil, hayatta kalmak için öğrenilmiştir.

Bu dil çoğu zaman fısıltıdır.

Ama fısıltı olduğu için değil...

Dinlenmediği için.

Bazen bir mesajdır.

Bazen bir konum paylaşımıdır.

Bazen bir anahtarı avuç içinde sıkmaktır.

Bazen telefonda biri varmış gibi “hı hıhı baba geliyorum” demektir.

Korkan kadın dili, kelimelerden çok tedbirlerle kurulur. Bir kadının zihni çoğu zaman bir şehir haritası gibi çalışır.

Hangi sokak karanlık?

Hangi durak güvenli?

Hangi saat tehlikeli?

Kim bakıyor?

Kim takip ediyor?

Nerede kamera var?

Bir erkek çoğu zaman sadece yürür.

Bir kadın ise yürürken hesap yapar.

Çünkü bir kadın için şehir yalnızca binalardan oluşmaz. Şehir aynı zamanda ihtimallerden oluşur. Bu yüzden kadınların günlük hayatı çoğu zaman görünmeyen bir iç konuşmayla geçer;

“Telefonu kulağıma götürüyüm, biriyle konuşuyor gibi yapayım.”

“Konumumu göndereyim.”

“Taksinin plakasını yazayım.”

“Kulaklığı çıkarayım, etrafı duyayım.”

“Anahtarı elimde tutayım.”

“Bu sokaktan değil ışıklı yerden gideyim.”

“Çok yüksek sesle gülmeyeyim.”

“Geç kalmayayım.”

“Eve yalnız olduğumu belli etmeyeyim.”

Bunlar plan değildir.

Bunlar alışkanlık da değildir.

Bunlar hayatta kalma refleksleridir.

Bir kadının zihni çoğu zaman bir güvenlik kamerası gibi çalışır.

Sürekli kayıt alır.

Sürekli analiz eder.

Sürekli ihtimalleri tartar.

Bir kadın gece yürürken sadece yürümüyor olabilir. O anda on farklı ihtimali düşünüyor olabilir.

Birinin ayak sesini.

Bir bakışı.

Bir arabanın yavaşlamasını.

Birinin telefonla konuşmasını.

Ama bu dil sadece sokakta konuşmaz.

Bazen bir asansörde konuşur.

Bir kadın asansöre bindiğinde bütün kat düğmelerine basar.

Kapı bir kez değil, birkaç kez açılış diye.

Bazen bir iş yerinde konuşur.

Bir bakışın anlamını ölçerken.

Bazen bir toplantı odasında konuşur.

Söylenecek cümlenin tonunu tartarken.

Bazen bir otobüste konuşur.

Bir koltuğun güvenli olup olmadığını hesaplar.

Bazen bir ev kapısında konuşur. Anahtarı çevirirken arkaya bir kez daha bakarken. Korkan kadın dili sadece gecenin dili değildir. Gündüzün de dilidir.

Ve çoğu zaman kadınlar bu dili kendi başlarına öğrenmezler. Bu dil kuşaklar arasında dolaşır.

Anneler kızlarına bazen açıkça öğretir;

“Gece yalnız yürüme.”

“Mesaj atmayı unutma.”

“Kapıyı iki kez kilitle.”

“Kimseye güvenme.”

Ama bazen bu dil hiç öğretilmez. Sadece görülür.

Bir kız çocuğu annesinin kapıyı iki kez kilitlemesini görür.

Bir kız çocuğu annesinin sokakta adımlarını hızlandırmasını görür.

Bir kız çocuğu annesinin telefonda “geliyorum” demesini görür.

Ve fark etmeden öğrenir.

Böylece korkan kadın dili sadece öğretilen bir dil değil, miras kalan bir sessizlik olur. Tam da bu noktada, yüzyıllar önce bir düşünürün söylediği söz yankılanır...

“Bir kadının özgür olabilmesi için kendine ait bir alanı olmalıdır.” (Virginia Woolf)

Ama dünyanın birçok yerinde kadınlar hala önce güvenli bir alan aramak zorundadır.

Bir kadının gülüşünü kısıması,

Adımlarını hızlandırması,

Telefonu kulağına götürmesi,

Bir arkadaşına “eve geldim” mesajı atması...

Bunların hiçbiri dramatik değildir. Ama hepsi bir gerçeğin işaretidir.

Kadınlar çoğu zaman dünyayı temkinli yaşar.

Bu temkin onların karakteri değildir.

Bu temkin onların doğası değildir.

Bu temkin öğretilmiş bir hayatta kalma bilgeliğidir.

Çünkü kadınlar sadece tehlikeyi değil, yargıyı da hesaplamak zorunda kalırlar.

“Bu saatte dışarıda ne işi varmış?”

“Niye yalnızmış?”

“Niye o sokaktan geçmiş?”

“Niye öyle giyinmiş?”

Bir kadın bazen sadece tehlikeden değil, suçlanmaktan da korunmaya çalışır.

İşte bu yüzden korkan kadın dili sadece korkunun dili değildir.

Aynı zamanda bir savunma dilidir.

Bir kadın bazen sadece yürümek ister.

Ama zihni sürekli hesap yapar.

Bir kadın bazen sadece gülmek ister.

Ama çevreyi ölçer.

Bir kadın bazen sadece var olmak ister.

Ama önce güvenliği düşünür.

Bu yüzden korkan kadın dili aslında bir korku dili değil, bir direniş dilidir.

Çünkü bütün bu tedbirlerin arkasında tek bir cümle vardır:

“Ben yaşamak istiyorum.”

Tam da burada, özgürlüğün anlamını anlatan bir cümle akla gelir.

“Özgürlük, korkunun olmadığı yerde başlar.” (Albert Camus)

Kadınlar bütün bu iç konuşmaları yaparken hayatı terk etmezler. Sokakları terk etmezler.

Hayallerini terk etmezler. Sadece daha dikkatli yürürler.

Belki de en acı gerçek şudur ki...

Dünyada sayısız dil var. Ama bazı diller zorunluluktan doğar. Korkan kadın dili de böyle bir dildir.

Ve belki de bir gün hiçbir kız çocuğunun öğrenmek zorunda kalmayacağı bir dil olur.

Ama o güne kadar milyonlarca kadın aynı görünmez cümleyi her gün zihninden geçirerek yaşamaya devam ediyor.

“Telefonu kulağıma götürüyüm... biriyle konuşuyor gibi yapayım.”

Bazı diller kitaplarda doğar. Bazı diller sokaklarda. Ama bazı diller vardır ki korkudan değil, yaşama isteğinden doğar. Korkan kadın dili de böyle bir dildir. Çünkü bu dilin her kelimesinin altında tek bir gerçek yatar.

Bir kadının yaşamak için düşündüğü bin ihtimal.

Ve belki de gerçek özgürlük, bir gün hiçbir kadının zihninde bu iç konuşmaların yapılmadığı bir dünyanın kurulmasıdır.

O gün geldiğinde, korkan kadın dili tarihin en sessiz ama en ağır tanıklarından biri olarak kalacaktır.

Bu yüzden Mevlana'nın sözü burada başka bir anlam kazanır.

“Yaralar, ışığın içeri girdiği yerdir.”

Belki de kadınların yüzyıllardır taşıdığı bu görünmez yara, bir gün daha adil bir dünyanın ışığını içeri alacaktır.

KADIN CİNAYETLERİ

YAZAN: Günay IŞIK

Günümüzde kadın cinayetleri azalacağı yerde ne yazık ki çok artmıştır. Kadın toplumun temel taşı, ana, bacı, üreten ve doğurandır. Bizim toplumumuzun eğitim düzeyinin düşük olması nedeniyle hak ettiği değeri görememektedir. Tüm canlılar yaptıkları her eylemde erkek dışı ile hareket ederken; toplumumuzda kadın erkeğin gerisinde kalmaktadır. Oysa bu insan haklarına, bilime, doğaya aykırıdır. Kadına kültürel farklılıklara ve eğitim düzeyine göre değer verilmektedir. Ülkemizdeki eğitim düzeyi o bölgenin değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, canlıya verilen değeri belirler. Kadına verilen değere bakarak o toplumun eğitim düzeyini anlayabiliriz.

Cinsiyet ayrımı eğitimsiz, geri toplumlarda daha belirgindir. Tüm dünyada kadın hakları büyük mücadeleler sonucu elde edilmiştir. Ülkemiz kadın haklarına Atatürk sayesinde kavuşmuştur. Dünyada kadın haklarına birçok ülkeden önce erişmiş olmamıza rağmen; gerici düşüncelerden hala kurtulamamış ve kadın hakları mücadelesine devam eder konumdayız. Kadın okusa dahi cinsiyetçi bakış açısından kurtulamamıştır. Kadın hakları savunuculuğu ülkemizin hala birçok yerinde erkek düşmanlığı olarak görülmektedir. Oysa bir ülkenin aydınlığa çıkması kadın ve erkek eşitliği ile mümkündür. Erkeklerin bedensel güçlerinin üstünlüğü kadın üzerinde hak iddia etmeye dönüşmüştür. Bu kadın üzerinde şiddet hatta cinayetlere varan bir baskıya çevrilmiştir. Bedensel ve psikolojik şiddet görmemek hatta öldürülmemek için kadın susmaya mahkûm edilmiştir. Ülkemizde ekonomik sorunlar başta olmak üzere gelenek göreneklerin, dini inançların yanlış ve eksik yorumlanması, ata erkil yapıda yanlış yönlendirme sonucu kadın baskılara maruz bırakılmaktadır. Erkeğin evlendikten sonra kadını kendi malı gibi görmesi sonucu; kadın yaşadığı olumsuzluklara katlanmak istemediğinde, onun yaşamını elinden alma hakkına sahip olduğu düşüncesine kapılmalarına neden olabilmektedir. Hani Cennet anaların ayaklarının altındaydı? Evlendiklerinde evinin en kıymetli köşesinde onu biblo gibi koruyup kollayacaktı? Sevilen en nadide çiçektir? Kurulan ailenin temel taşıydı? Tüm vaatler birliktelik sağlanana kadardı....

Kadın cinayetlerinin artmasının altındaki en önemli neden adalet olan güvenin sarsılmasında yatmaktadır. Kadına şiddet uygulasam ya da öldürsem bile kaç yıl yatarım ki o benim malım, namusum görüşünün hâkim olduğunu düşünüyorum. Kadının mal gibi görüldüğü, erkek egemen bakış açısının olduğu, kadın emeğinin erkeğe hak olduğunu düşünen, hele hele dinin siyasete alet edildiği bir toplumda kadına yönelik şiddet de cinayetler de bitmeyecektir. Afganistan, İran gibi din ile yönetilen ülkelerde kadını susturmak, sindirmek, erkeğe köle etmek için eğitim haklarına müdahale edip, okula gitmemeleri sağlanmaktadır. Eğitim sistemimizi güçlendirdiğimizde, eğitim sisteminin içinde insan değeri

işlendiğinde, kadının birey olduğu öğrenildiğinde, kadına ve emeğine saygı duyulacak, hak ettiği değer verilecektir.

KİMİN HAYATI EN DEĞERLİ?

YAZAN: Nursel DEMİR

nurseldemirfem@gmail.com

Kadınlar, şiddeti en çıplak haliyle ve her türüyle yakından tanıyorlar.

Hayatta kalmaya çalışıyorlar.

Bu cümle büyük duruyor ama onların hayatında büyük bir anlamı yok. Sabah uyanmak, işe gitmek, akşamı sağ salım görmek demek. Öldürülmemek kadar temel bir şeyden söz ediyoruz. Hem çalışıp hem de çalıntı hayatlarına devam etmek zorundalar. Şiddet görmüşler. Bedende izi kalan, seste kalan, bazen yürüyüşe, bazen suskunluğa sinen bir şiddet. Çalışmak zorundalar; çünkü başka türlü yaşam yok. Okumak, meslek edinmek, “gelecek” kurmak gibi haklar çoktan ellerinden alınmış.

Çevrelerinde onlara “bilinç” anlatacak kimse yok. Zaten bilinç burada çoğu zaman işe yaramıyor; karın doyurmuyor, şiddeti durdurmuyor, patrona ya da kocaya geri adım attırmıyor.

Ama bu kadınlar çok şey biliyor. Ne zaman susulacağını ne zaman kaçılacağını, hangi bakışın tehlike olduğunu, hangi ses tonunun şiddete döneceğini biliyorlar.

Hayat bilgisi denen şey tam olarak bu.

Bazen birbirlerine bakıyorlar. O bakışta slogan yok, umut vaadi yok, uzun vadeli bir kurtuluş anlatısı yok.

Sadece “buradayım” var. “Yalnız değilim” var.

Belki de tam bu yüzden, kimsenin adını koymadığı en politik yer burası. Çünkü burada ne kahramanlık var ne de temsil iddiası. Sadece hayatta kalma iradesi var.

Buradan yola çıkmak istedim. Ekoloji–çevrecilik tartışması gibi kadın mücadelesi de dönüp dolaşıp aynı soruya geliyor: İnsan ne zaman özne olur? Okuyunca mı, anlayınca mı, yasa metinlerini ezberleyince mi; yoksa canı acıyınca mı?

EŞİK Platformu'nun yıllardır ısrarla hatırlattığı şey tam da bu sorunun etrafında dönüyor: Haklar kâğıt üzerinde değil, hayatta korunur. Ve çoğu zaman insan önce ayağa kalkar, sonra neden ayağa kalktığını fark eder.

Ekofeminist bakış doğayla kadın arasında romantik bir bağ kurmaz. Kadınlar kırılıgandır anlatisına yaslanmaz, merhamet talep etmez. Daha sert bir şey söyler. Doğaya ne yapıyorsa, kadınlara da benzeri yapılıyor. Aynı hoyratlık, aynı tahakküm, aynı “ben bilirim” aklı. O yüzden mesele birkaç ağacı kurtarmak olmadığı gibi, mesele birkaç kadını korumak da değildir.

Mesele kimin hayatının gözden çıkarılabildiği.

EŞİK Platformu tam da bu yüzden “İstanbul Sözleşmesi yaşatır” derken bir hukuk sloganı atmıyordu sadece.

Şunu söylüyordu: Kadınların yaşam hakkı pazarlık konusu değildir. Şiddet bir “aile meselesi” değil, politik bir meseledir. Tıpkı ekoloji mücadelesinde olduğu gibi; suyun, toprağın, havanın “kalkınma” adına feda edilmesi nasıl politikse, kadınların hayatının da “gelenek”, “kutsal aile” ya da “ekonomi” adına feda edilmesi politiktir.

Bergama'da, Loç'ta, Şenoz'da insanlar nasıl “antikapitalist bilinçle” yola çıkmadıysa, pek çok kadın da feminist teoriyle yola çıkmadı. Elllerinde manifesto yoktu. Ama biri gelip “senin toprağın artık benim” dediğinde ayağa kalktılar. Kadınlar da biri gelip “senin bedeninin, hayatın, kararların artık benim” dediğinde itiraz etti. İşte o an özne oldular. Ekofeminizm bunu küçümsemez. “Bilinçsiz tepki” demez. Çünkü bilir ki çoğu zaman bilinç, hayatta kalma mücadelesinin içinden çıkar.

Kadın hareketi bunu defalarca yaşadı. 80'lerde sokağa çıkan kadınların büyük kısmı “toplumsal cinsiyet” kavramını bilmiyordu belki ama dayağın, tehdidin, susturulmanın ne olduğunu çok iyi biliyordu. Mor Çatı'ya gelen kadınlar feminist olmak için gelmedi; yaşamak için geldi. EŞİK'in savunduğu şey tam da bu deneyimlerin politik ciddiyetidir. “Kadınlar anlatıyor, biz dinliyoruz” diyen bir yerden değil; “kadınlar söylüyor, biz birlikte söz kuruyoruz” diyen bir yerde durur.

Öte yandan sadece yaşamak da yetmez. EŞİK'in politik hattı bunu da açıkça söyler. Deneyim çok kıymetlidir ama tek başına her şeyi taşıyamaz. Kadın hareketi yıllarca bunu yaşadı. İsyan vardı, cesaret vardı, bedel vardı. Ama ortak bir dil, ortak bir hafıza kurulmadığında kazanımlar kolayca geri alındı. İstanbul Sözleşmesi'nden çıkış bunun en

somut örneklerinden biridir. EŞİK bu yüzden ısrarla “hak temelli mücadele” der. Sadece direnmek değil, direnilen şeyi tanımlamak gerekir.

Ekofeminizmin sevdiğim yanı ile EŞİK’in politik duruşu burada kesişiyor. Ne “önce bilinç, sonra mücadele” diye yukarıdan konuşuyorlar; ne de “her direniş zaten yeterince politik” diyerek romantizme kaçıyor. Diyorlar ki: İnsan çoğu zaman bilmeden başlar ama kalıcı olmak istiyorsa öğrenmek zorundadır. Hukuk, teori, politika burada sopa değildir; el feneridir. Yol göstermez ama karanlıkta neyin ne olduğunu biraz daha görünür kılar.

O yüzden ekoloji mücadelesi sadece çevrecilik değildir. Kadın mücadelesi de sadece “şiddete karşı çıkmak” değildir. Bu mücadeleler hayatı savunarak başlar. Ama gerçekten dönüştürücü olabilmeleri için kendilerini daha büyük bir resmin içine yerleştirmek zorundadır. EŞİK Platformu’nun yaptığı tam olarak budur: Kadınların yaşadığını küçültmeden, ama onu yalnız da bırakmadan ortak bir politik zemine taşımak.

Sonuçta ekofeminizmin de EŞİK’in de söylediği şey aynı yere çıkar: Ne akli putlaştıralım ne de deneyimi kutsal ilan edelim. Asıl iş, ikisinin birbirine değdiği o rahatsız, o konforsuz ama gerçek yerde durabilmek. Çünkü hem kadınların hem doğanın hayatı, tam da orada savunulabiliyor.

EŞİK (Eşitlik İçin Kadın Platformu), Türkiye genelinde 300’ü aşkın kadın ve LGBTİ+ örgütü ile bağımsız feministin bir araya gelmesiyle oluşmuş feminist bir mücadele zeminidir. Kadına yönelik şiddetin bireysel değil politik bir sorun olduğunu vurgular; İstanbul Sözleşmesi’nin feshedilmesine karşı yürütülen mücadelenin önemli bileşenlerinden biridir. EŞİK, kadınların deneyimlerini görünür kılarken bu deneyimlerin ortak bir hak ve mücadele diliyle buluşmasını hedefler; kazanılmış hakların pazarlık konusu edilmesine karşı durur.

03.01.2026

BAHAR GENÇLİKTİR

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Bahar gençliktir. İnsanın duygularını kamçılamanın sevgili bir dosttur. Kamçı sözcüğü her ne kadar olumsuz çağrışımlar yapsa da buradaki kamçılama iyi anlamda. O zaman coşturur demeliydim.

Gökyüzü mavi, çayır çimen yeşil, daha dört gün önce kupkuru dallarıyla köşede duran ağaç tomurcuk içindeyse coşmamak olası mı? Hele benim gibi doğa ve hayvan aşığı iseniz...

Sevgili şairim Orhan Veli'nin dediği gibi "Gün olur alır başımı giderim denizden yeni çıkmış ağların kokusunda/ Şu ada senin, bu ada benim, Yelkovan kuşlarının peşi sıra."

İşte insan doğayı severse her şeye takılır gider böyle, benim gibi. Çimenin yeşiline, denizin, gökyüzünün mavisine, bulutun beyazına, çocukların kahkahasına, martıların çığlığına, güvercinlerin guğurtusuna...

Sokağa erken çıkmışım. İnsanlar uykunun örtüsünü atamamış henüz üstlerinden. Bütün park, çimeni, ağacı, boş kanepeleri ile benim. Güneş anne eli gibi sevgiyle okşuyor alınımı, ısıtıyor üstelik. Babasının elinden tuttuğu küçücük bir kız giriyor sahneme. Elinde kendine yakışacak küçücük bir kay kay. Salıncakta keyifle sallanıyor. Kahkahaları çınlıyor yeşilin içinde. Birden tökezlenip yere düşünce, kahkahalarını ıslatıyor gözyaşları. Gülerek geldiği sahnemden ağlayarak çıkışına üzülüyorum.

Salıncakların bulunduğu yumuşak kaplamalı zeminde bir güvercin duruyor. Omuzlarını içine çekmiş, hareketsiz... Kalkıp yavaşça yaklaşıyorum adım adım çok yavaş yer değiştiriyor. Anlaşılan hasta ya da kanadı kırık. Biraz önceki coşkum zedeleniyor. Hasta olan her canlı birbirine ne kadar da benziyor, isteksiz, durgun... Gözüm yeşil çitlerin arasından çıkan kedide şimdi. Usul usul yaklaşıyor. Niyeti belli. Hazır hareketi kısıtlanmış bir av var önünde... Ama beni hesaba katmıyor kurnaz kedicik," ben izin verir miyim onu yemene?" diyerek kovuyorum. Onu kovarken bir yandan da vicdanım pişman ediyor beni. Ya açsa, güzel bir sabah kahvaltısına engel olmam doğru mu şimdi?

Eve gitmek istemiyorum. Duvarların sınırladığı yaşam bana yetmiyor, özgür, dingin yaşamak varken... Çevremizi saran beton yığınlarının yerinde bir zamanlar bağların, tarlaların, çayır çimenin olduğunu düşündükçe hüzünleniyorum. Biz insanların her şeyi kendileri için kullanmaları bir kez daha dokunuyor bana. Her şey yemeleri, kullanmaları, sahip olmaları için var sanki.

Tekerlekli sandalyesiyle bir adam geçiyor önümden. Gençten biri. Belki de yaşı var ama gelişmemiş bedeniyle küçük görünüyor.

Farkındalığın fazla olması mutsuzluğa götürür insanı. Benim gibi... Her olumsuzluğu, yoksunluğu görmek, üzmek, duygudaşlık yapmak çok yıpratıcı. İyi şeylerle gönenmek zor bu günlerde. Burnumuzun dibinde savaş, ölen çocuklar, yıkılan evler, ateşler içinde bir

kent...Ne kadar üzücü. Ve film seyrederek gibi televizyonda savaşı izleyip tabağımızdaki yemeği kaşıklamak...

Çok çaresiziz çok...

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM

PIR SULTAN ABDAL KÜLTÜR DERNEĞİ MAMAK ŞUBESİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Şube Başkanı Rukiye KARA

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, 'Çoğalalım Çoğaltalım' köşemizde, bu ayki konuğumuz, Rukiye Kara. Kendisi Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Mamak Şube Başkanı. Önce kendisini tanıyalım, daha sonra da derneğin çalışmalarından söz edelim.

Rukiye: Pir Sultan Abdal Derneğinde, örgütlü mücadele yürütüyorum. Her kadın gibi, eviyle, çocuğuyla da ilgilenen bir anneyim. Mamak Belediyesinde aşçı olarak çalışıyorum. 48 yaşındayım.

Şule: Nereden mezunsun?

Rukiye: Kars Cumhuriyet Lisesi mezunuyum. Kars'ta doğdum ve büyüdüm. Sonra Ankara'ya geldim. Bir kız, bir oğlan iki çocuğum var. Çocuklarım burada doğdu.

Şule: Pir Sultan Abdal Derneği dışında başka örgütsel çalışmaların var mı?

Rukiye: Siyasi parti üyeliğim var ama parti içerisinde siyasi çalışma yürütmüyorum. Sadece örgütümle iç içeyim. Çünkü düzene başkaldırıyı, Pir Sultan inancı, direnci ve felsefesiyle birleştirerek mücadeleyi güçlendirmeye çalışıyorum.

Şule: Pir Sultan Abdal Derneği sürecini anlatabilir misin? Biri mi tavsiye etti? Üye olarak mı başladın? Başkanlık sürecine nasıl geldin?

Rukiye: Burada Abidin Aktaş sokak var. Önce dernek oradaydı. Çalışmaları takip ediyordum. Devri daim olsun, Mustafa Demirtaş başkanlığıydı. Çok güzel faaliyetleri vardı. İnsanları bilgilendirme toplantıları yapıyorlardı. 2005-2006 yıllarında gidip geliyor, ilgileniyordum. O zaman bir siyasi partinin içerisinde de mücadele ediyordum. Gidip geldikçe, dernekle bağ kurdum. Beni üye yaptılar. Bir süre üye olarak kaldım. Seçim sürecinde yönetim değişecekti. Beni de yönetim kuruluna yazmışlardı, emek vereceğimi ve çalışacağımı düşünerek. Yönetim kurulumuz 7 kişiden oluşuyor. Bir tek kadın ven vardım yönetimde. Pir Sultan Abdal'ın inancını, yolunu öğrenmeye başladım. 2011-2012 yıllarıydı. 2016'da Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Mamak Şubesine adaylığımı koydum. Kimsenin beni tanımaması ve 'Bir kadın, bir erkeğin karşısında nasıl aday olur' baskılarından dolayı kaybettim. Kaybetmem, belki de beni biraz daha güçlendirdi, hırslandırdı. Örgütün içinde çalışarak kalmam ve örgütü bir adım daha ileriye taşıyabilecek iradeyi kullanmam gerektiğini düşündüm. Aynı zamanda Genel Merkez yönetimindeydim. 25 yöneticinin arasında tek kadındım. Dirençle bu yolu öğrenmek istedim ve öğrendiğimi düşünüyorum. Öğrenmek kolay değil. Yolda ham kalmak da var, pişerek yol yürümek de var. Biz hala ham olduğumuzu

düşünüyoruz ama bu yolu da yürütmeye çalışıyoruz. O günden bugüne kadar geldi. Bu dönemde de bir ekip ruhuyla hareket ederek, gerçekten Pir Sultan felsefesini besleyen, onu bir adım ileriye taşıyabilecek bir ruh yakaladık. Şube başkanlığını bunlarla beraber kazanmış olduk. Geçmişten gelen deneyimleri birleştirerek şube başkanı olduk. Bu tek başına Rukiye'nin bir başarısı değildir. Ekip olması, insanların güvenmesi, yapılan işlerde kadronun birbiriyle uyumu çok önemli ve değerliydi.

Şule: Seçildiğin adaylığın kaç yılındaydı?

Rukiye: 2025.

Şule: Senden önce hiç kadın başkan olmamış mıydı?

Rukiye: Fadime Türkyılmaz başkanımızdı daha önce. Fadime ablayla ben yol yürüdüm. O Alevi Bektaşî Federasyonunda sekreterlik yaparken, ben Pir Sultan Genel Merkezindeydim. 2018'e kadar hiç kadın başkanımız olmadı. Şubemiz 25 Eylül 1995'de kuruldu. Saime Kadın'daydı. İki dönem Fadime ablanın yönetim kurulunda yer aldım. Sonrasında da adaylığımı açıkladım.

Şule: O zaman Fadime Hanım kadınlara yol açmış, çok da iyi olmuş. Şu anki yönetimde kaç kadın var?

Rukiye: Gönül Çağlayan Elverdi, Aslıhan Han Özden ve ben olmak üzere üç kadınız. 'Bizim yolumuzda erkek dişi sorulmaz, muhabbetin dilinde, eksiklik noksanlık senin dilinde' diyoruz. Bunu yansıtıyoruz.

Şule: Kaç şubeniz var.

Rukiye: 80 şubemiz var.

Şule: Biraz da şube çalışmalarınızdan söz edebilir misin?

Rukiye: Pek çok etkinlik örgütledik. 8 martta Tuzluçayır Kadın Dayanışma Derneğiyle ortak çalışma yürüttük Mamak Dernekler Platformu adına. Oraya katılım sağladık. Bir panel örgütledik. Her hafta pazar günü, 13-16 saatleri arasında, güncel siyaseti işleyen toplantılarımız oluyor. Âşık Veysel'i, Kızıldere'yi andık. Güncel konular üzerinden, siyaseti analiz eden programlarımız oluyor. Semah çalışmalarımız var. Çocuk semah grubu oluşturduk. Korumuz, saz kursumuz var. Semah çalışmalarımızı, her Perşembe, akşam saat 19.30'da Tuzluçayır Cem Evinde yapıyoruz. Koro çalışmamız, her pazartesi akşam, şubemizde yapılıyor.

Şule: Şubenin kaç üyesi var ve kaç kadın?

Rukiye: 2000'e yakın üyemizin 820 tanesi kadın. 8 Mart öncesi şubat ayında, kahvaltı etkinliği yaptık. Kadınları birebir çağırdığımız çok güzel bir etkinlik oldu. Üyelerimiz aktif. Siyaseti örgütleyen de kadınlar. Kadın üyelerimiz pasif bir yerde durmuyor. Çeşitli yerlerde siyaset yaparak sokağın nabzını tutuyorlar. O yüzden o 800 kadın, çok önemli ve değerli bir yerde duruyor.

Şule: Mahalle çalışmaları anlamında, üye kazanmak gibi başka hangi faaliyetleriniz var?

Rukiye: 9 nisanda bir çalışmamız olacak. Tüm üyelerimizle birlikte üye toplantıları yapıyoruz. Mamak'ın 64 mahallesinin, Ege Mahallesi olmak üzere, 42 mahallesinde örgütlüüz. Üyelerimiz var yani. Buralara dönük çalışmalar yürütüyoruz. Etkinliklerimizi, mahallelerdeki köy dernekleriyle yapmaya çalışıyoruz. Köy dernek başkanlarıyla toplanarak onlarla diyalogumuzu biraz daha geliştiriyoruz. Burada bir Cem Evi yapma irademiz var. cem Evine ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Alevi olarak büyüyoruz, ölürken camiden Sünni gibi kaldırılıyoruz. Çocuklarımızın asimilasyonu devletin baskısıyla çok fazla derinleşmiş bir süreç. Uyuşturucu kullanımı, çok fazla alevi mahallelerine yayılmış pozisyonda. Bunları, ancak kültür merkezlerimiz, alevi inancı ve yoluyla destekleyebileceğimizi düşünüyoruz. Cem Evini kazandırmak için bütün mahallelerde bir çalışma örgütleyiyoruz.

Şule: Laiklik ilkesinin, Alevilik anlamında inanılmaz bir biçimde ihlal edildiğini görüyoruz. Buraya üye olmak için ne yapmak gerekiyor? Sosyal medya üzerinden üye olunabiliyor mu?

Rukiye: Sosyal medya üzerinden üye yapmıyoruz. İnsanlara deyip dokunarak ıslak imzalı üye yapıyoruz. İnsanlar gelsin, bizi görsün ve tanınsınlar. Örgütü tanımıyorsa ve bilmiyorsa, zaten yapamıyoruz. Referansının olması lazım dernek içinden. Bir yerde örgütümüzü korumaya ihtiyacımız var. Bu süreç çok farklı. Nereden, kimin, nasıl bir tehlikeyle geleceğini bilmiyoruz. Biraz temkinli davranıyoruz.

Şule: Mantıklı aslında. Nicelikten çok nitelik önemli. Gelir kaynaklarınızı nereden elde ediyorsunuz?

Rukiye: Bağış topluyoruz. Yıllık 60 TL da olsa, üye aidatlarımız var. Etkinlik yaptığımızda, üyelerimiz, yol arkadaşlarımız ve dostlarımız bizleri yalnız bırakmıyor, maddi desteklerde bulunuyorlar.

Şule: Buraya kira vermiyorsunuz sanırım.

Rukiye: Toprak sahiplerinden birisi, yıkılana kadar burayı bize noter üzerinden bağışlamış. Kira vermiyoruz.

Şule: Herhangi bir çalışmanız yok. Gönüllü olarak yürütüyorsunuz.

Rukiye: Evet, gönüllülük usulüyle. Her gün 11'de açılıyor, 17'de kapatılıyor. Etkinlikler olunca daha erken açılıyor ve daha geç kapatılıyor.

Şule: Gelir kaynaklarınızı öğrendik. Gider olarak neler var? yoksullara yönelik bir çalışmanız var mı?

Rukiye: Yönetim kurulumuzda bir arkadaşımız, Sosyal Hizmetler kurumundan ihraç edildi. Onun dayanışmasıyla, bu tür işleri yapıyoruz. Durumu iyi olmayan aileler ziyaret ediliyor. Yapılması gereken bir şey olursa, sonuna kadar bir çalışma örgütleyiyoruz. Üyelerimize eksik olan ihtiyaçları bildiriyoruz. Bağış usulü herkesten toplayıp ihtiyacı olanlara maddi manevi destek olmaya çalışıyoruz.

Şule: Bağış dışında, halktan destek olmak isteyen olursa, kitap, kıyafet gibi, ne yapabilirler? Buradan izleyicilerimize de duyurmuş olalım.

Rukiye: Adıyaman şubemiz var. Depremde, şube başkanımız Zülfikar Yılmaz canımızı çok genç yaşta kaybettik. Onun adına bir kütüphane oluşturuluyor, kitap topluyoruz. Oradaki yoksul çocuklar kütüphaneye ulaşabilecek, daha güvenilir bir ortamda ders çalışmaları sağlanacak. Hafta içi Adıyaman'a gönderilecek. Birçok şubemizle dayanışarak bu tür faaliyetleri yapıyoruz. Kıyafet de dahil olmak üzere, ihtiyaç varsa, bunun çalışmasını yapıyoruz. Yerimiz çok yetersiz olduğu için kıyafetleri toparlamakta çok zorlanıyoruz. Bir oda, bir salon ve bir mutfak var. İhtiyaç olunca, gruplarımıza yazıyoruz. Herkes tamamlayıp getirebiliyor.

Şule: Destek biçimleri, ihtiyaca göre şekilleniyor. Karma örgütlerde, kadınların çalışması hiç kolay değil. Her ne kadar kadın duyarlılığından söz edilse de toplumsal cinsiyet öğretileriyle sıkıntılar yaşıyoruz. Kadın başkanlar geldikten sonra, sizde kadın bakış açısı yönünden nasıl değişimler yaşandı?

Rukiye: Sosyalist mücadeleden beslenen kadınlar için çok değişmiyor. Çevremizdeki değdiğimiz kadınlar için pek çok şey değişiyor. Umutlanıyor, ne yapabileceğini, neyi başarabileceğini görüyor. Bizleri değiştirmiyor.

Şule: Ben erkekler açısından sormuştum.

Rukiye: Disiplinin ve koordineenin daha çok geldiği bir sistem oluyor kadınlar olunca. Kadınlar bütün buldukları yerleri içselleştiriyorlar. Buna göre bir plan, proje çiziyorlar. Bizden önceki yönetimde 4 kadın vardı. İki erkek yönetici arkadaşın kadına bakışı farklıydı ama değişti. Kendilerini adapte ettiler. Kadınlardan deyim yerindeyse emir almayan bir yapı vardır pek çok erkekte. Dışarıdaki insanların bakış açısı da değişiyor. 2016 yılındaki adaylık sürecimde, kadın adaya karşı çıkanlar, şimdi farklı düşünüyorlar. “İyi ki başkan olmuşsun” diye mutlu oluyorlar. Bu değişimi, kadınların gücünü, direncini mücadeleye nasıl yansıtabiliriz, nasıl evirebiliriz konusu çok önemli Sadece kadınları değil, örgütü büyütmek adına da buna ihtiyacımız var.

Şule: Hayallerinizden biri, Cem Evi yapmak. Bunun dışında, geleceğe yönelik ne tür planlarınız ve hayalleriniz var?

Rukiye: Buraya dair çok hayalim var ama bunu söyleyince, çok hayalperest olduğumu söylüyorlar. Kocaman bir kültür merkezimizin olmasını isterim. Sivas'ta katledilen 33 canımızdan biri, 12 yaşındaki Koray'dı. Eğer Koray'ın hedefi okumaksa, buradaki çocuklara okuyacak alanlar yaratmak gerekiyor. Türkan Saylan'ı kıskanmak diyelim buna. Onun, çocuklara, kızlara, kadınlara verdiği önemi ve yürüttüğü mücadeleyi çok önemsiyorum. ‘Kardelenler’ dediği çocukları bir araya toparlayacak bir alana ihtiyaç var. Tuzluca'yı, çok kozmopolit bir yer. Köyden kente göçüp çocuğunu okutamayanlar var. Sıkışıp kalıyorlar. Biz Alevilerin önünü açacak bir kültür merkezinin olması çok önemli ve değerli. Sadece Cem Evi yapıp ibadetimizi yaptığımız yer olmasın. Bu çocukları beslediğimiz, büyüttüğümüz, onların okumasıyla ilgili adımlar attığımız bir alan kültür merkezi. Hepsini birlikte koordine edebilmek. Burada kadın meclisimiz var. Kadın meclisi sekreterimiz, Gönül Çağlayan Elverdi. Böyle bir merkezde, kadın meclisi daha çok kadına değer, daha çok kadınla iş yapar. Yoksulluklara karşı direncini örer. Hukuksal anlamda haklarını bilen kadınlar, samimiyetle gelebilecek ve dertlerini anlatacak bir yerde olurlar. Değerli, birikimli insanlarla buluşacağımız bir ortama ihtiyaç var. Hayallerimiz tek başına bizi bağlamaz. Laikliğin olmadığı bir yerde, aleviler huzurlu yaşayamayacak. Bunu görüyoruz ve yaşıyoruz. Sistemin içindeki karanlığı, savaş çığırkanlığını yapan, halkların üzerine bombalar yağdıranlara sevinen bir topluma karşı, bizim laiklik, eşit yurttaşlık gibi bütün taleplerimiz, hayallerimizdir aslında. Bunların gerçekleşmesi için irade koyuyoruz, örgütleniyoruz. Ülkemiz, gün geçtikçe savaşın içine çekilmeye çalışılıyor. İran halkının direncini, ülkemiz göstermezse, savaşa gireceğimiz kesindir. Bu yüzden alevi, Kürt, Çerkez, Laz demeden bu ülkedeki laikliğe ve Cumhuriyete sahip çıkacak bir alan yaratmaya ihtiyacımız var. Tam da burada Alevilere daha fazla görev biçiliyor, bunun bilincindeyiz. Aleviler bu ülkede laikliği, Cumhuriyeti sahiplenen, umudu ve direnci örgütleyen bir yerde duruyor.

Şule: Hayaller, güncel konularla buluşarak gerçeğe dönüşmüş oluyor bir yerde. Hayal kurmak çok gereklidir. İzleyicilerimize söylemek istediğin başka mesajların varsa, onları da alalım.

Rukiye: Geldiğin için çok teŐekkürler. İzleyenlere selam ve sevgilerimi gönderiyorum Tuzluçayır'dan. Tuzluçayır'da yaŐayan bir Kars'lı olarak, burayı görmeyen varsa, gelip görmesini isterim. Őubelerimize ye olmayan dostlarımız varsa, ye olmalarını isterim. Birlikten g doğar. Birliğimiz, dirliğimiz daim olsun. Bir ye olarak dostlarımızı davet etmiŐ olayım.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Mamak Şube Başkanı Rukiye Kara ile birlikteydik. Kendisinin açık çağrısı var. "Yolunuz düŐerse, Őubeye uğramadan geçmeyin" diyoruz.

Umutla kalın.

30 Mart 2016

PATATES TARLASI

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Poyraz yine iş başında, deniz tüm görkemiyle oradaydı. GüneŐten almıŐ olduğu pırlıtları bir ayna rneği geri yansıtıyordu. Bir süre sonra aynanın yüzü buruŐmaya, gölgelenmeye başladı. İnsanlar bu yüzeyi yırtarak suya atladılar. Uzaktan bakılınca yalnızca kafalar seçiliyor, bu görünüm adeta bir patates tarlasını andırıyordu. Ancak, toprağın altındaki değil, yüzeye çıkarılmıŐ patateslerdi bunlar.

Çoluk ocuk hep oradaydı. Aıklarda da yüzenler vardı. Ansızın alaklardan birkaç ua uçmaya başladı. Garip bir durumdu bu. Bir olađandıŐılık seziliyordu. Az sonra da itfaiye sirenleri duyulmaya başladı. KuŐkusuz bir orman yangını çıkmıŐtı. Çevredeki tanıklar da bunu destekliyordu. Esmekte olan poyrazsa bu yangını oğaltacağa benziyordu. Oturmakta olduğumuz bahçedeki her Şeyi birbirine katarken, ormanda neler yapabileceği akla bile getirilmemeliydi. Daha iki gün önce Çanakkale taraflarında bir orman yangını baŐlamıŐtı. Bütün bunlar insanın aklına birkaç yıl önceki büyük Akdeniz orman yangını getiriyordu ister istemez.

Bazı söylentilere göre, geçen yıl Urla çevresinde yine böyle bir yangın çıkmış, uçaklardan biri yangın için denizden deposuna su çekerken açıklarda yüzmekte olan birini de içine çekmiş ve sonra da sularla birlikte ateŐin ortasına bırakıvermiŐti.

Bu anlatılanlar ister doğru olsun, ister yanlış ama ne yazık ki her çıkan yangında çok canların yandığı da bir gerçek.

Bir süre sonra yakın çevrede çıkan orman yangınının kısa zamanda söndürüldüğünü öğrendik ve rahat bir soluk aldık. Anlaşılan poyrazın kesilmesi de yangının sönmesinde önemli rol oynamıştı.

Şimdiyse bahçemiz, sakin ve huzurluydu. Rüzgâr nazlı nazlı esiyor, ağaçlardan serçelerin, kumruların, kargaların sesleri işitiliyordu. Hemen başımızın üzerinde çardak olmuş yasemin ise, o davetkar kokularını ortalığa saçıyordu. Arada bir türkü tutturana cırcır böcekleri de olmasa, keyfimize diyecek yoktu.

Güneş hızla uzaklaşıyor, patates tarlasındaki pırıltılar da o denli sönüyordu. Bir süre sonra deniz laciverte boyanınca daha önce oynaşmakta olan gölgeler de silinip kayboldu.

Şimdi artık umut çoğaltma sırasıydı. Bir sonraki güne, yarınlara ilişkin umut besleme zamanıydı. Ormanlarımızın korunduğu, ekolojik dengenin gerçek anlamda kurulduğu, tüm insanlar arasında tam eşitliğin sağlandığı, dahası, adaletin gereğince işlediği bir dünyaya kavuşmak, umudumuzun karşılığı olsun.

BİR KADININ EN GÜÇLÜ YERİ UMUDUDUR

YAZAN: Nur Banu HELVACIOĞLU

banu190343@gmail.com

Bir erkek yüzünden hayata küsülmez.

Canı acıdı diye güneşi suçlamaz insan; gece oldu diye sabahı inkâr etmez. Oysa biz kadınlar, bazen bir kalbin kırılışını bütün hayata yayarız. Bir kişinin gidişini, her şeyin sonu sanırız. Olmaması gereken tam da budur.

Bir erkek sever, bir erkek gider.

Bazen kalır ama kalbiyle kalmaz. Bazen de giderken ardında cevapsız sorular bırakır. Ama hiçbir erkek, bir kadının hayata tutunma sebebinden daha büyük değildir. Hiçbir kırgınlık, bir kadının içindeki yaşam isteğinden daha güçlü olamaz.

Kadın olmak; düşe kalka yürümeyi öğrenmektir.

Güvenip yanılmayı, sevip kırılmayı ama yine de ayağa kalkmayı bilmektir. Çünkü kadın, umudu kendinden büyütür. Bir başkasının sevgisiyle var olmaz; sevgisi bitti diye de yok olmaz.

Hayat sadece bir adamdan ibaret değildir.

Hayat; sabah kahvesinin kokusunda, kendinle kaldığın o sessiz anlarda, başardığın küçük ama anlamlı şeylerde gizlidir. Hayat; yeniden gülmeyi hatırladığın o ilk anda, “Ben buradayım.” diyebildiğin her nefeste saklıdır.

Bir erkek seni yarım bırakabilir.

Ama sen kendini tamamlamayı öğrenmişsen, o eksiklik seni yıkmaz. Acı geçer, kırgınlık azalır, kalp yavaş yavaş yeniden atmayı öğrenir. Ve bir gün dönüp baktığında, “İyi ki vazgeçmemişim.” dersin.

Hayattan umudu kesmek, yanlış bir kişiye gereğinden fazla anlam yüklemektir.

Oysa umut kimsenin elinde değildir. Umut, bir kadının en güçlü yerindedir. Ve sen onu yaşatmaya karar verdiğin sürece, hiçbir şey seni hayata küstüremez.

SANATIN KADIN SESLERİ MART

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar, değerli okuyucu ve dinleyicilerimiz, yine dopdolu bir sanatın kadın sesleriyle sizlerleleyiz.

Önce Başlıklar:

- Kırık Terazi' Belgeseli Diyarbakır'da Gösterime Girdi
- Adı Kadın Öykü Yarışmasında Ödüller Sahiplerini Buldu
- İbb (Büyükşehir Belediyesi) Şehir Tiyatroları Sahnelerinde Kadınların Sesi Yükseldi
- Kadın+ Edebiyatçılardan Taciz, Şiddet Ve Ayrımcılığa Karşı Somut Adım Çağrısı
- 8 Mart İçin Sezen Aksu Yazdı, 8 Kadın Söyledi: 'Tuz' Şarkısı Yayınlandı
- Perde Yok Sayılanlarla Açılacak
- Biraz Un, Biraz Şeker, Biraz Umut

Kırık Terazi' Belgeseli Diyarbakır'da Gösterime Girdi

Van'da 27 Eylül 2024 tarihinde kaybolan ve 15 Ekim'de göl kıyısında cenazesi bulunan 21 yaşındaki üniversite öğrencisi Rojin Kabaiş'in şüpheli ölümünün ardından başlayan adalet arayışı, yönetmen Gökhan Çetin tarafından belgesel olarak perdeye taşındı.

Sezai Karakoç Kùltür ve Kongre Merkezi'nde düzenlenen etkinlikte, Rojin Kabaiş için verilen adalet mücadelesinin anlatıldığı "Kırık Terazî" belgeselinin gösterimi yapıldı.

Programa, Diyarbakır Bùyükşehir Belediye Eş Başkanı Ayşe Serra Bucak Kùçük, CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Diyarbakır Milletvekili Sezgin Tanrıku, DEM Parti İl Eş Başkanı Gülşen Özer, Rojin Kabaiş'in ailesi, sivil toplum örgütü temsilcileri ve yurttaşlar katıldı.

Belgesel gösteriminin ardından Avukat Mehmet Emin Aktar'ın moderatörlüğünde bir söyleşi gerçekleştirildi. Söyleşide Avukat Medine Turantaylak Özkaçmaz, Rojin Kabaiş'in babası Nizamettin Kabaiş, Van Bùyükşehir Belediye Meclis üyesi Neslihan Şedal, Uzman Klinik Psikolog Hülya Konak, gazeteci Ruşen Takva ve yönetmen Gökhan Çetin konuşmacı olarak yer aldı.

Söyleşide konuşan Rojin Kabaiş'in babası Nizamettin Kabaiş, Rojin için yürütölen mücadelenin kendilerine güç verdiğini belirterek dosyada delil karartma pratiklerine tepki gösterdi. Kabaiş, intihar iddialarını kabul etmediklerini ifade ederek mücadelelerinin süreceğini vurguladı.

Diğer konuşmacılar da dosyanın hukuki, psikolojik ve toplumsal etkilerine değindi. Programda konuşan Bùyükşehir Belediyesi Eş Başkanı Ayşe Serra Bucak ise Rojin Kabaiş'in ölümünün toplumun ses çıkarma ve mücadeleyi büyütme noktasında bir araya gelmesine vesile olduğunu belirterek, belgeselin önemli bir hafıza çalışması olduğunu sözlerine ekledi.

Adı Kadın Öykü Yarışmasında Ödüller Sahiplerini Buldu

Adı kadın Platformu tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen "Adı kadın öykü Yarışmasının ödöl töreni, Ankara Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Yurt içi ve yurt dışından 800'ün üzerinde kadının başvurduğu yarışmada, kadın gazeteci, sanatçı ve edebiyatçılardan oluşun jürinin değeriendirme sonucu en iyiler belirlendi.

En çok öykü gönderilen iller Diyarbakır, Muğla, Bursa, Mersin, Hatay ve Batman oldu.

Ödöl töreninde, "Delibaş Avrat Ağacı" isimli öyküsüyle Fransa'dan yarışmaya katılan Selin Altunkaynak Vodina birincilik ödölünü aldı. İkincilik ödölü "Leyla(k)" isimli öyküsüyle Pınar Gözpinar'a, üçüncülük ödölü ise "Gördüğüm Lüzum Üzerine" öyküsüyle Hava Kantar Yıldırım'a verildi. Eda Uysal da "Pembe Oda" adlı öyküsüyle mansiyon ödölüne layık görüldü. Ödöl töreninde, jüri tarafından yayımlanmaya değeri bulunan öykülerin bir araya getirildiği ve Roman oku Yayınları'ndan çıkan "2. Adı Kadın Öykü Seçkisinin lansmanı da

gerçekleştirildi. Kadın hikayelerini sayfalara taşıyan bu kitap 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde raflardaki yerini aldı.

İbb (Büyükşehir Belediyesi) Şehir Tiyatroları Sahnelerinde Kadınların Sesi Yükseldi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'na bağlı Çağdaş Gösteri Sanatları Merkezi (ÇGSM), 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne özel bir okuma tiyatrosu gerçekleştirdi. Şiddete karşı toplumsal farkındalığı artırmayı ve "yalnız değilsin" mesajını vermeyi hedefleyen "Güçlenme Anlatıları-Dayanışma İçin" adlı okuma tiyatrosu Müze Gazhane Meydan Sahne'de seyirciyle buluştu. Etkinlikte, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın "Kadına Yönelik Şiddet Deneyimleri" ile "Şiddete Karşı Anlatılar" kitaplarında yer alan anlatılardan Emre Koyuncuoğlu'nun derlediği metinler okundu.

Aslı İçöz'ün yönettiği, kostüm tasarımını Duygu Ateş'in yaptığı okuma tiyatrosunda dayanışma adına sanatçılar Aslı İçöz, Aslı Öngören, Berna Adıgüzel, Hazal Uprak, Şirin Asutay, Yeşim Koçak ve Emre Koyuncuoğlu bir arada yer aldı. Kadına yönelik şiddetin görünür kılınması, güçlenme hikâyelerinin duyulması ve toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla düzenlenen ve büyük ilgi gören etkinlik, seyircilere duygusal anlar yaşattı.

Kadın+ Edebiyatçılardan Taciz, Şiddet Ve Ayrımcılığa Karşı Somut Adım Çağrısı

Kadın+ Edebiyatçılar, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla yaptıkları açıklamada yayıncılık sektöründe toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı somut adımlar atılması çağrısında bulundu.

Cinsel taciz ifşalarının ardından bir araya gelen grup, açıklamalarında hem yayıncılık alanında çalışan kadın+"lara hem de kamuoyuna seslendiklerini belirtti. Açıklamada, sürecin şeffaf ve hesap verebilir olması gerektiğine dikkat çekilerek, "Sözlerin uçup gittiği bu dönemde fikri takibin önemini hatırlatmak istiyoruz" denildi.

Kadın+ Edebiyatçılar, Türkiye'de cinsel, fiziksel ve psikolojik şiddete karşı "artık yeter" diyerek harekete geçtiklerini vurguladı. Kadın+ Edebiyatçılar'ın 2025 Ağustos ayında kurulduğu belirtilen açıklamada, 11 Eylül'de "Kadın+ edebiyatçılardan yayım sektörüne çağrı" başlığıyla yapısal dönüşüm talep ettikleri hatırlatıldı.

Grup, 25 Kasım'da ise Kadına Yönelik Şiddete Karşı Tutum Belgesi'ni hazırlayarak Türkiye Yayıncılar Birliği'ne sundu. Belgelerin 8 Mart'ta yayımlanarak üyeler ve kamuoyuyla paylaşıldığı belirtildi.

Ayrıca Türkiye Yazarlar Sendikası ve PEN Türkiye ile görüşmeler gerçekleştirildiği, uluslararası yayıncılar ve telif ajanslarıyla da iletişime geçilerek hazırlanan belgelerin paylaşıldığı ifade edildi.

Kadın+ Edebiyatçılar, bu gelişmelerin olumlu olduğunu ancak yeterli olmadığını belirterek yayın sektöründeki tüm kurumları somut adımlar atmaya çağırdı. Açıklamada, yayınevleri ve sektördeki kurumların toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve ayrımcılığı önlemek için politika belgeleri hazırlaması ve şikâyet mekanizmaları kurması gerektiği ifade edildi.

Grup ayrıca kurumlarda kadın komisyonlarının kurulmasını, cinsel taciz şikâyetleri için kurumsal eylem planlarının hazırlanmasını ve bu süreçlerde feminist örgütlerin deneyimlerinden yararlanılmasını talep etti.

Kadın+ Edebiyatçılar, yayınevlerinde eşitlik ve kapsayıcı dil eğitimlerinin verilmesi, jüri ve konuşmacı listelerinde en az yüzde 50 kadın temsili sağlanması ve telif sözleşmelerine toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı koruyucu maddeler eklenmesi gerektiğini de vurguladı. Açıklamada yapılacak düzenlemelerde Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), İstanbul Sözleşmesi, Türk Ceza Kanunu, 6284 sayılı kanun ve ILO 190 sayılı sözleşmenin esas alınması gerektiği belirtildi.

8 Mart İçin Sezen Aksu Yazdı, 8 Kadın Söyledi: ‘Tuz’ Şarkısı Yayınlandı

Söz ve müziği Sezen Aksu imzası taşıyan, prodüktörlüğünü ise Sertap Erener’in yaptığı “Tuz” şarkısının klibi, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’nde dijital platformlarda dinleyicilerle buluştu.

8 kadın sanatçının seslendirdiği şarkının klibinin yönetmenliğini Ömer Çelik üstlendi. Projede Ceylan Ertem, Karsu, Selin, Sena Gül, Safiye, Öykü Dörter ve Eftalya Yağcı ile Başak Doğan şefliğindeki “Chromas” korusu da yer aldı.

Farklı vokal ve müzikal tarzları bir araya getiren şarkının klibinde de kadınların birlikteliği ve doğayla kurdukları ilişkiye dikkat çekildi.

Şarkı 6 Mart’tan itibaren dijital müzik platformlarında yayımlanırken klibi ise 8 Mart’ta izleyiciyle buluştu.

Eserde yer alan bazı dizeler şöyle:

Kara	kışta	açan	kardelen
Suyu ekmeği yoktan var eden			
Tohumuyum		buğday	başağının
Sürgünüyüm		zeytin	ağacının
Toprağıyım		ana	kucağının
Tuzuyum yaranın gözyaşının”			

Perde Yok Sayılanlarla Açılacak

Ankara Üniversitesi DTCF tiyatro Bölümü’ndeki görevinden KHK ile ihraç edilen Doç. Dr. Süreyya Karacabey 27 Mart Dünya Tiyatro Günü için alternatif bir bildiri kaleme aldı.

Bildiride “Bugün tiyatroya dinmeyen bir rüzgârın uğultusu gelecek, savaşın büyütmediği çocuklarla, bir ağıdın içinde taşlaşmış annelerini getirecek.

Bugün tiyatroya sönmeyen bir yangının dumanı gelecek, Gazze’de yıkılmış bir sahnenin toza dönmüş hatırasıyla, rollerinden az yaşamış oyuncularını getirecek.

Bugün tiyatroya yokluğun ve kötülüğün kararttığı semtlerden, gökyüzünü mazgallardan seyreden işçi çocuklar gelecek, sırtlarında taşıyacaklar ölmüş kardeşlerini. Hepsi dizilecek sahnenin karşısına. Oyun başlayacak birazdan. Onlara bir şey söyle!" ifadeleri yer aldı.

Biraz Un, Biraz Şeker, Biraz Umut

Sepideh Gholian’ın ikinci kitabı “Kadınlar Koğuşu Tatlıcılar Kulübü”, hapishanenin o soğuk ve sert gerçekliğini sıcak bir isyanla harmanlıyor. 2024’de İran’da ilk kez okuyucuyla online platformda buluşan bu kitap, İran’da kadınların kendilerinden bir iz bulduğu bir akışa sahip. Şimdi Nâra Kitap tarafından Türkçeye çevrilerek yeni okuyucularla buluşacak olması Sepideh Gholian’ın en çok arzuladığı, bu kitabın tüm kadınlara ulaşmasına, önemli katkısı olacak. Sepideh Gholian daha önce de 2020’de “Tilapia Hurülazim’in Kanını Höpürdetiyor” adlı kitabında hapishanede maruz kalınan zorluklara ve kadın mahkumların çektiği çilelere tanıklık etmişti. Sepideh Gholian bu kitabında İran’da rejimin hapishanelerinde işkencelere, korkulara ve kadınların ölüm ile burun buruna yaşamlarına dikkat çekerken umudu, aslında birlikte umudu yeşertmeyi gösteriyor. Sabırla, dirençle ve birliktelikle. Sepideh Gholian kitaba dair bir röportajında, “Kitapta, benim olup olmadığım belli olmayan ve adı geçmeyen kadın karakter dışında tüm isimler gerçektir. Sadece bazı nedenlerden dolayı mekân değişiklikleri yaptım. İsimlerin hepsi gerçek ve tüm anlatılar harfi harfine gerçeğe dayanıyor. Ancak hayal gücü hepimizin hayatının tuzu biberidir...” diyor.

Gelecek sayımızda sanata ve kadına dair bakalım neler yansıyacak sayfalarımıza. Umutla kalın.

24.03.2026

SAĞLIKLI ÇOCUKLARIN TEMELİ SAĞLIKLI ANNE BABADIR

YAZAN: Selma ERDEL

selmaerdel@yahoo.com.tr

Sevgili anne babalar, çocuklarımızı farkında olmadan dijital bağımlılığa sürüklediğimizi biliyor muyuz?

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki, günde saatlerce tablet ve telefonla vakit geçiren çocuklarda anksiyete, dikkat dağınıklığı ve psikolojik sorunlar ortaya çıkıyor. Uzmanlar, bu sürenin en fazla yarım saat olması gerektiğini ve mutlaka ebeveyn kontrolünde tutulmasını öneriyor. Çocuk mutsuz olmasın diye verdiğimiz bu cihazlarla aslında ona zarar verdiğimizi fark etmeliyiz.

Bir oyuncak gibi hemen ağladıklarında ellerine tutuşturulmamalı, erkenden tanışmalarına fırsat verilmemelidir. İleri yaşlarda kontrolün zor olduğu bu bağımlılığın, bebeklik evresinden itibaren kontrolünü sağlamak ve eğitime başlamak anne baba için görev olmalıdır.

Teknolojiyi elbette kullanıyoruz; işlerimizi kolaylaştırıyor. Ancak aşırılığın bedelini de unutmamalıyız. Küçük bedenlere verilen bu zarar, sağlıksız bir toplumun temelini atmak demektir. Bu konuda hassas davranmak bizim sorumluluğumuzdur.

Kolayımıza geldiği için ellerine tutuşturduğumuz tablet ve telefonlarla çocuklarımızın sağlığını ve geleceğini tehlikeye attığımızı unutmamalıyız. İyi bir insan yetiştirmek kolay değildir; bizler de konforumuzdan biraz fedakârlık ederek üzerimize düşeni yapmalıyız.

Anne baba olarak çocuklarımızla ilgilenmek, onların dolu dolu ve sağlıklı bir çocukluk geçirmelerini sağlamak en önemli görevimizdir. Bu, bırakılabilecek en büyük mirastır. Çocuklarımıza; oynadıkları, güldükleri, mutlu oldukları, hatırlayacakları güzel anılar

bırakmalıyız. Mutlu bireyler, hayatın zorluklarıyla daha bilinçli mücadele eder ve sorumluluklarının farkında olur.

Sevgili büyükler, telefonlarımızı bir kenara bırakıp çocuklarımızla ilgilenelim. Onlarla oynayalım, gülelim, sohbet edelim. El ele, göz göze olalım. Mutluluklarını da mutsuzluklarını da yüzlerine bakarak anlayalım. Omuzlarına dokunalım, sevgimizi ve zamanımızı paylaşalım.

Sonunda, düzenli ama yaşanmamış bir ev mi; yoksa anılarla dolu bir hayat mı daha anlamlı, bir düşünelim.

BUGÜN NE YİYELİM

Fırında Et Sote – Pratik ve Lezzetli Bir Ana Yemek

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ

soylemezrahime35@gmail.com

Merhaba sevgili okurlar,

Bugün sizlerle hem çok lezzetli hem de doyurucu bir tarif paylaşmak istiyorum: Bu, You Tube kanalımda da bulunan ve ara ara mutfağında severek yaptığım bir yemek.

Malzemeler ve Hazırlık

Yarım kilo kuşbaşı doğranmış kuzu etini yıkayıp suyunu süzdürdükten sonra fırın tepsisine aktaralım.

İki yeşil biberi ortadan uzunlamasına ikiye kesip, çok küçük olmayacak şekilde doğrayalım.

Bir kopya biberi de aynı şekilde doğrayalım.

İki diş sarımsağın kabuklarını soyup doğrayalım.

Bir büyük boy soğanı üçe veya dörde bölelim, ardından dış kabuklarını çıkaralım. Bu yöntemle soğanın kabuklarını daha rahat temizleyebiliriz. Soğanı yemeklikten biraz daha büyük doğrayalım.

Üç adet domatesin kabuklarını soyup, ortadan dörde keserek küp küp doğrayalım. Doğradığımız sebzeleri etin üzerine ekleyelim. Ardından da yarım çay bardağı zeytinyağı, iki çay kaşığı tuz, bir çay kaşığı kekik, bir çay kaşığı karabiberi et ve sebzelerle güzelce karıştıralım.

Sosun Hazırlanışı

Ayrı bir kâsede bir yemek kaşığı salçayı bir su bardağı su ile açalım. Bir su bardağı su yeterli olacaktır; pişerken sebzelerin ve etin de suyu çıkacaktır. Hazırladığımız sosu

yemeğin üzerine gezdirerek dökelim. Üzerine bir yemek kaşığı kadar tereyağını parça parça koyalım.

Pişirme

Yağlı kâğıdı çeşmede ıslatıp suyunu sıktıktan sonra yemeğin üzerine kapatalım. İsterseniz en son olarak da alüminyum folyo ile de üzerini kapatabilirsiniz; alüminyum folyo kullanmak şart değildir.

180 derecede önceden ısıtılmış fırında yaklaşık bir saat 10 dakika pişirelim. Fırınına göre süre değişebilir; arada bir kaşıkla kontrol ederek et ve sebzelerin piştiğinden emin olabilirsiniz.

Bu nefis tarifi sizlerin de denemesini tavsiye ediyorum. Deneyecek herkese şimdiden afiyet olsun! Keyifli okumalar dilerim.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

İNSANIN KARA KUTUSU

YAZAN: Ayşen GÖRELELİ

aysenkaypak@gmail.com

Bir daha gelmem buralara sanırdım. Geldim işte. Kaç yıl oldu, unuttum. Hüzünlü anılarla yüzleşme zamanı...

Küçük kız ter içinde uyandı. Ablası kocaman açılmış endişeli gözlerle üzerine eğilmiş, “Korkma yavrum, geçti,” diyordu. Doğruldu küçük kız, hâlâ titriyordu. Yanakları pençe pençe kızarmıştı. Hınçla baktı, “Babamdan nefret ediyorum abla!” dedi. Birbirlerine sıkıca sarıldılar.

Samsun’dan beri içim kıpır kıpır. Eskiden de böyle olurdu İstanbul’dan gelirken. Ankara’dan geçilir, Samsun’a kadar deniz görünmez. İlçeye varışa daha dört beş saat olmasına karşın, çılgın Karadeniz’imi gördüğümde dağılırdı tüm sıkıntım, yol yorgunluğum geçer, dinerdi özlemim. Yeşilin tüm tonlarıyla bezenmiş koca dağların yansımasıyla, mavisini turkuazın tonlarına dönüştüren denizden gözümü alamazdım her seferde, büyülenmiş gibi. Denizi görmek eve varmak gibiydi. Her geçen gün o ev benim evim olmaktan biraz daha uzaklaşsa da.

Elevi Köprüsü’nü geçince durdu otobüs. Ne zamandır heyecandan yerimde duramadığımdan ayaktayım ama inmeye yeltenmedim. Az daha var çarşı başına kadar diye düşünüyorum. Muavin “Senin memlekete geldik abla, inmiyor musun?” dedi. Bagaj fişimi verdim. Sorularım içimde kaldı. Elimde valizim, bakakaldım giden otobüsün ardından.

Deli Emine’nin evinin önündeki çam ağacı nerede? Hani yeni yol geçince, yolun ortasında kesilmeden kalan. Çarşıya giden yolun başındaki. Eskiden ağacı görmeden inmezdim şehirlerarası otobüslerden. Ağacım ne oldu? Hem bu yol nasıl böyle kısalmış?

Köprüyü geçer geçmez zıncı diye durduk. Sanki eskiden biraz daha giderdik de öyle inerdik. Buradan bakınca meydan görünmezdi ki. Kıvrılarak giden bir yol vardı. Az ilerde köşede Terzi Seher'in evinin önündeki tulumbadan buz gibi su içerdik çarşıya giderken. Tulumba da yok. Madem meydan görünüyor, o zaman Adil'in Kahvesi nerede kaldı? Bazen babamı çağırmak için köşesinde beklediğim... Tanıdık birinin geçmesini gözlerdim, babama küçük kızının beklediğini söylesin diye. Kızlar kahvelere girmezlerdi ya. En çok, para almak içindi babamı görmek istemem. Önce bizim dükkâna giderdim, babam orada yoksa kahvenin kapısına. Ekmek, patates, kim bilir daha ne parası. Annemde o kadar para bile bulunmazdı demek.

Kahvenin yanında bir büfe vardı. İstanbul'dan teyze çocuklarımız gelmişti bir yaz. Kolanın, renkli gazozun buralara yeni geldiği, pek de tüketilmediği yıllardı. Çarşıdan gelirken bize içecek bir şeyler almak istemişti ağabeylerimiz. Kolayı tentürdiyoda benzettiğimden "Sarisından içerim," demiştim. Bu lafıma neden güldüklerini anlayamamış, utancımın tadına varamamıştım ilk kez tattığım içeceğin.

Karakolun köşesindeki fırının tabelasını görmesem yanlış yerde indim sanacağım. Çok değişmiş, eski doğallığını yitirmiş hatta küçülmüş olsa da evet, burası benim ilçem. Doğduğum, çocukluğumu, ilk gençliğimi yaşadığım yer. Sahi neden ufalır küçükken yaşanan yerler, mesafeler kısılır, büyüüp geri gelenlerin gözünde?

Sıcacık ekmek kokusu doluyor burnuma. Bu, annemin pazar sabahları pide yaptırmak üzere hazırladığı peynirli veya kıymalı içlerle fırının önünde beklerken duyduğum koku. Başka ne kokardı buralar? Yazları taze fındık, baharda hanımeli, yasemin, sardunya, deniz kenarlarında her mevsim balık, yosun kokusu. İlle de yağmurun kokusu... Çekiyorum içime derin derin memleketimi.

Yanımdan geçen çocukların gülüşmeleriyle hâlâ otobüsten indiğim yerde kıvılcıktan durup, etrafa aç gözlerle, her şeyi yutarcasına, içercesine baktığımı ayırımına varıyorum. Eve gitmeli. Anacığının yanına. Bekliyor mudur beni acaba? Bilir, böyle zor günlerde onu daha fazla yalnız bırakmayacağımı, bilir o. Güvenir akıldanesine. Ablamla abim gelmiştir çoktan.

Ablam, ahh! Çocukluğumun küçük annesi...

Abim, Karadenizli ailenin tek oğlu oluşunun saltanatını süremeyen abim! Babam, aklı sıra şımarmanın diye uzak tutuyordu kendinden onu. Ablamı bir yanına, beni diğer yanına yatırıp severken, uzaktan bakan abim için, şaka yaparmış gibi göz kırparak "Gelmesin yanımıza, o erkek! Erkekler hoşlanmaz böyle şeylerden..." dediğinde içimin nasıl sızladığını, kalkıp abimin yanına gitmek istediğimi anımsıyorum. "Bize sevgini gösterdin de biz şımarık mı baba!"

Küçük kız, evdeki havanın ne zaman ve nasıl bu denli gerildiğinin farkında değildi. Babasının öfkeyle sesini yükseltmesiyle bez bebeğine sıkıca sarılarak dikkat kesiliyor. Ablası gelip yanına ilişti, korku içinde. Annesi cılız bir sesle bir şeyler anlatmaya çalışıyor. Konu abisi. Anne tarafından akraba o sigara içen, anarşist çocukla neden hâlâ arkadaşmış? Onunla görüşmemesini söylememiş miymiş? Babası böyle diyor. Sahi, abisi nerde? Karşıda anneannelerinin evinde olmalı. Akşamın bu saatinde başka bir yerde olamaz ki. Babasının sesi yükseldikçe anacığının sesi iyice duyulmaz oluyor. Derken babası bir hışımla yerinden kalkıp annesinin üzerine yürüyor. "Hadî, kalk sen de git o pek sevdiğin, toz konduramadığın

oğlunun yanına, hadi defol!” diye gürüyor bir yandan da. Çocuklar neye uğradıklarını şaşırıyor. Yerde sindikleri köşeden dev gibi babalarının kuş kadar küçülmüş annelerini çektiğini görmeleriyle fırlıyorlar: “Baba, ne olur annemize dokunma, bırak, yapma baba!” diye bağırıyorlar. Anneleri bir kenarına büzüldüğü divana tutunuyor sımsıkı. Abla kardeş annelerine sarılıp, onu korumaya çalışıyorlar, küçücük bedenleriyle. Babalarının gözü dönmüş. Çocuklarını az evvel geldikleri yere savuruyor birer eşya gibi. Karısına tekme atıyor, yetmiyor, eğilip yumrukluyor. Kızlar dehşet içinde. Korkularından donmuş gibi hareket edemiyorlar. Sadece ağlayarak, bağırarak babalarını durdurmaya çalışıyorlar. Kadın, onca dayağa, küfre, hakarete karşın evini terk etmiyor. Adam onu koridora kadar sürüklüyor, kapıyı açıp dışarıya atmaya yelteniyor. İşte tam burada film kopuyor. Küçük kızın rüyaları burada bitiyor hep. Nedense bu olayın devamı yok belleğinde. Gerçekte de yok, düşte de. Sonra ne olduğunu anımsamıyor. Sadece annesinin o gece evden ayrılmadığını, bir de evlerinin artık eski tadının kalmadığını biliyor.

Yok, gidemeyeceğim eve hemen, deniz kenarındaki parka gideyim önce, çay içip kendime geleyim biraz. Anılar bombardımanına tutuldum. Habire geçmişi anımsıyorum. Üstelik kafama üşüşenleri hala sindirememişim, kaldıramıyorum. Anacığımın karşısına böyle çıkmamalıyım, onun derdi kendine yeter, bir de benim hesaplaşmalarımı hissetmesin kadıncağız. Hasanbaba Pidecisi, Kuloğlu Balıkçısı derken çabucak geliyorum parka. Ablamla en çok sevdiğimiz köşedeki masaya oturuyorum. Bana simit alırdık, gazozuma katık eder, yerdim. Ablam hep uzaklardan görebildiği delikanlıyı biraz daha yakından görebilme umuduyla etrafa bakınır dururdu. Anlardım gözlerinin parlamasından, yanaklarının kızarmasından amacına ulaştığını. Yoktu o zamanlar öyle çıkma mıkma. Arkadaşlık teklif edilirdi, uzaktan bakışır, mektuplaşırdın. Çok cesur olanlar bir fındık bahçesinin kuytularında buluşurlardı. Küçüktüm ama anlardım ablamı, aşkını, korkularını. Hep anlatırdı bana. Ben de ona, çocukça sorunlarımı, düşlerimi.

Yıllarca ablasına “O gece annemizi kurtarmalıydık. Nasıl bu kadar korktuk? Babam bizi de dövseydi ne olurdu ki?” dedi. Küçük kız nereden bilecek ki duyduğu pişmanlığın yıllarca yakasını bırakmayacağını, ellisine merdiven dayadığında bile aynı karabasani görmeye devam edeceğini? Babasını, geçen onca yıla, yaşanan onca anıya rağmen bağışlayamayacağını... Bunları bilemiyor ama daha o yaşta gelecekte kimlerden yana olacağını kafasına koyuyor.

Bu kadar mı etkilermiş insanı çocukluğu. Buralara gelip, bu ortama girmeden görememişim belleğimdeki bunca derin yarayı. Şimdiye dek, kadın, anne, arkadaş, dost, insan kimliklerimin üzeri kazındığında altından çocukluğumun çıkacağını nasıl da bilememiştim.

Karısını, çocuklarını kendisine karşı savunuyor, oğlunu düğünlerde gitar çalıyor, büyük kızını âşık, küçük kızını da devrimci oldu diye dövebilen bir adam... Eşine, çocuklarına dayak atmaya doğal bir hak sayan bir baba; küçük kızına, ailesini ne kadar çok sevdiğini anlatamadı. Eve içkili geldiği bir gece yarısı, içeriye girmeden kapı önünde oturup, karanlıkta üzerine basıp öldürdüğü bir kurbağa için ağlaması bile ikna edemedi küçük kızını içtenliğine. Babaların çocuklarını her koşulda sevdiğine, çocukların da babaları ne olursa olsun sevmeleri gerektiğine inanmadı bir türlü. Böyle bir şey yalnızca anneler için geçerliydi. Ancak anneler karşılıksız, beklentisiz severlerdi yavrularını. Babası hastalanıp ölümün eşliğinden döndüğünde, onun için, yaşaması için nasıl çırpındığını anımsatanlara “Herhangi biri için de

yapardım, bu benim insanlık görevim. Doğmama sebep olması neyi değiştirir ki?” diye cevap vermişti. “Ama ölecek diye korktun,” diye ısrar etti birisi. “Benim babam çoktan öldü ki. Annemi dövdüğü gece,” dedi saçlarına aklar düşmüş, iki çocuk annesi olmuş küçük kız.

Üç gün önce abim arayıp ağlamaklı bir sesle cenaze haberini verdiğinde “Yetişmeye çalışırım,” demiştim, bu çabayı göstermeyeceğimi bildiğim halde. Bir insanı k

Kaç kez öldürüp gömebilirdiniz ki içinizde, bu babanız bile olsa?

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

KÖPÜKLÜ KAHVE

YAZAN : Melike KORDON

kordonmelike59@gmail.com

Köpüklü kahveyi kahvaltıdan sonra, seninle içmek istiyorum

Daha önce kahvelerini kimin köpürttüğünü unutarak

Ve unutarak bundan sonra kimin köpürtebileceğini

Ömrümce bütün kesinliklerden usanıp

Sarılsam da ‘belki’ lere

Bir tek bunu siliyorum listemden

Çok değil bir köpüklü kahve yapmak istiyorum sana

Kahvaltıdan sonra

Bütün kahvaltıdan önceleğine de el koymak isteyerek

Belli etmeden

Şöyle ziyadesinden

Biliyorum, bir köpüklü kahve yapıp

Kırk yıl istediğimi senden

Benim suçum yok

Bir kahvenin kırk yıl etmesi

Adetten

Sen, başkalarının köpürttüğü kahveyi içerken
Umurumda olmasın, ister miydin? bilmem
Ben, umursamayan beni, seveni, sevmem
Ah keşke bilsen her köpüğü ayrı ayrı kıskanışımın kıymetini
Keşke bilsen, ocaktan indirdiğim bütün kahveleri
En çok sana getirmek istediğimi...

AYIN ŞARKISI

TUZ

SESLENDİREN: Sertab ERENER_ Ceylan ERTEM_ Karsu_ Selin_ Sena GÜL_ Safiye_ Öykü
DÖRTER_ Eftalya YAĞCI

Hey benim dertli başım
Ki ben hayatı doğuran başlangıcım

Kızım, kadınım, anayım, aşkıım
Kırsan kırılmaz sabır taşıyım

Canında canım en sadık yoldaşım
Öncen sonran sırrın sırdaşım

Özün benim sözün benim
Kendini gören gözün benim

Tohumuyum buğday başağının
Sürgünüyüm zeytin ağacının
Toprağıyım ana kucağının
Tuzuyum yaranın gözyaşının

Hey benim dertli başım
Ki ben hayatı doğuran başlangıcım

Kızım, kadınıım, anayım, aşkıım
Kırsan kırılmaz sabır taşıyım

Canında canım en sadık yoldaşım
Öncen sonran sırrın sırdaşım

Özün benim sözün benim
Kendini gören gözün benim

Tohumuyum buğday başağının
Sürgünüyüm zeytin ağacının
Toprağıyım ana kucağının
Tuzuyum yaranın gözyaşının

Kara kışta açan kardelen
Suyu ekmeği yoktan var eden

Tohumuyum buğday başağının
Sürgünüyüm zeytin ağacının
Toprağıyım ana kucağının
Tuzuyum yaranın gözyaşının

Tohumuyum buğday başağının
Sürgünüyüm zeytin ağacının
Toprağıyım ana kucağının
Tuzuyum yaranın gözyaşının